

**Сулейман идаагын
ивгьойбы**

Сулейман идаагын ивгъойбы

Мизаршилхъа Библия
саакIал гъааъан институт

Москва

2012

Сулейман идаагын ивгъойбы

ЦаІхни мизелхъан сакІалаий

ЦаІхни мизелхъа сакІал гъайн Гъарун Ибрагъимове

Гыранна хъаІдаххъана!

Йигъни хыледни, хъаІдхъаІс алятІыйни, китабын до «Сулейман идаагын ивгъойбы» водон. Манчей гейдын ацІаалин ивгъойбы, инсанаршис хайирысын маслягъаІтбы сау водонбы. Ман китаб Библиейн, Пынише ягъудершис, христианаршис къаховуйни мукъаддас китабын, са гыІсса эйхъе. Гъайин, ягъудейршини мизел одкІунийн, китаб ваІшбына джура-джура миллетбишди мизаршилхъа сакІал гъау. ГъаІшеде гъунад ман гейд машгъурун, цІаІхни мизелхъа сакІал гъайин, китаб варакъ варакъна ачмишау, иляккана.

Израилни миллетни идракнанбише къоІд аазырый хъод ваІш сenna гыхъа мани китабейн ацІаалин ивгъойбы маслягъаІтбишейнче, ваІзбишейнче, мисалбишейнче, насийгъаІтбишейнче тапмаджебишейнче сау. Мани китабейни хедданани ацІаал'ни ивгъойбишда одкІунна Сулейман идааг, Давуд идаагына дех, гыІсаб гъау. Сулейман идааг йишди эрайле гыхъа Х-ъэсди асырей Израил гъуІкуматна паччагъ ыхъа. Сулейман идааг эн хедын ацІаал'нана инсан хьинне машгъурхъа, гъайин китабыд гъаІмаше манкъуни, Сулейман идаагыни, доюка садчу.

Мукъаддас китабни гъааъани хабарыхъа гора, Пынише Сулейман идаагкІле ивгъойн: «Гъиджоое гъу гъедхъы, зы вас гылесын». Манкъве ивгъойн:

«Я ГЫниш! Гъу зас, Йигъни къулус, идракнана вукІул’ гьивле, манке зассе Йигъни миллетыс аІдалатукан диван гъаъас, югуний писин джураъас ахаІс». ГЫнише Сулейман идаагъс джаваб хъиву: «Гъу Зассе хылийна ыІмыр, девлет, душманаршиле къамхъай гьидедхъы, аІдалатукан диван гъаъасди мей, идракнана вукІул’ гьевхъу. Зы йигъын гьедхъый къабляийн, – вас Зы идракнана вукІул’ гьооле. Валхъа мей гъуна хьинне идракнана мерна ыхъа деш, вале хъийгъар ихъес деш». ГЫнишике идрак алятІу, Сулейман идааг ини дюнейл’ ибхъыйнмишди арайл’ эн идракнана инсан ыхъа.

Китаб «Сулейман идаагын ивгъойбы» ваІш сенбына сана санчике одкІуний кочирмиш гъайини, масалан, Агурайни, паччагъ Лемуэлайни, джузбишике къурмиш гъайин водон. Сабара ивгъойбы китабей текрар эйхье водонбы. Манчина сабаб – гъайин «Китаб» сабара, манчиле гьихъа одкІунни, хурни китаббишике саийн водон.

«Сулейман идаагын ивгъойбы» донон китаб цІаІхни мизелхъа «Мизаршилхъа Библия саакІал гъааъани институтни» ишчершинаий Гъарун Халилович Ибрагъимовна са джигэй къавджуна иш вобна. Институтун Гъарун маъаІллимькІле, шавае «Сулейман идаагын ивгъойбы» цІаІхни мизелхъа сакІал гъау, гейб хебна ва къийматнана иш къавджу, баракаллагъ ву эйгье, гъамыб умуд гъааъа – гъайни цІаІхни мизелхъани тарджумайн цІаІхбишди (йихъбишди) культураей лайикъукана джига авхъас.

Мизаршилхъа Библия саакІал гъааъан институт

Сулейман идаагын ивгъойбы

Фасил 1

- ¹ Сулейманын, Давудни духайн, Израилни падишагын, ивгъойбы.
- ² Манбы одкIунийнбы ацIаал'на насийгьаIt вацIавхъа, тербие къабыл' гъаъасди мей;
- ³ аIкIеликван къайдабы хаIр хъихъа, аIдалатни, инсафни, гьаIкъыйкъаItни мей;
- ⁴ Джегилершис башда вухъай, джаванаршис одкIунийнбы ацIахъайни мей.
- ⁵ Гъассыре аIкIелнанбишед кIыр-гядхъы ацIаал' гъеххеъэджен, башда воохъенбишед хайирысын тадбырбы алятIасынбы.
- ⁶ Ини къайдайл манбишикIле аIкIелнанбише ивгъойнбы: мисалбыйий аягъна гаф, манчин кал'мабийий тапмаджебыд ацIахъесынбы.
- ⁷ АцIаалин оIги Пынишена гичIобна,

вугънуцIарше меб ацIаалиий тербие
рычхантылхъа сакIалаъа.

⁸ КIыры гыле, йизда дих, йигъни деккини
насийгъаIтиле,

един тербие йикIеле акIан гымаъа.

⁹ Манбы йигъни вукIен тадж,
хуIвайныд безек водон.

¹⁰ Дихав! бынагъкараршис гъу азмиш гъаъас
ыккыйкыней,

манбишис имкан гымооле.

¹¹ Агар вакIле ивгъуей: «Шаквасана дора –
дюглер гозет гъау гикIас,

бынагъ дешинбишдаб йаIхъ къацIаакIванас;

¹² манбы уIчIуб джегъеннемын гъооIгъанбы
хьинне гъооIгъаIс,

сагъынбыб нюкънейхъа кIявъуйнчик акар
вухъес.

¹³ Манке гейб кыйматукана матаIгъ
сааъасда,

хайбы давлайквани малаква гяцIяъасынбы;

¹⁴ йигъна чоп гъу шаква санаб абчес,

карыд йишди гыргынбишихъад са ихъес».

¹⁵ Дихав! Манбишиква йаIххъылхъа имечIе,
манбишди сафарийлхъа гъу къел гимийхъе;

¹⁶ наъас ву ивгъуей, манбишин къелбы
зулумусхъа къадайхъван,

эб кIяаъас телесмиш эйхъе.

¹⁷ Нахчираршини улеббишди оIгийл
гамаз гидхый гъавагъийда водон;

18 наъас ву ивгъуей, манбише гозет гъавъу
джо джо гъатIас,

чIенкIыб джо джос гивийхъена вобна.

19 TамаIъкарна йаIхъ гъаIмаше махуIбна
вобна,

шавае мерункъуни малалхъа ул' гивхъу,
шавни хылелхъаеи мана гибхъу, манчин
манкъун джан алятIа.

20 АцIаалин дахале он аляъа,

майданбишил чише чин сес ахты хъаъа,

21 манчин чIекIни гъай-куйнани савайлени
джигабишей, хъоотIаланбы
шагъарни дарвазайле эйбачIенкъаI, чин
эхтилет эйгъе:

22 «Мусамейне шу, джегъилейр, вушда

джегъилийвалла вуккуйканас?

мусамейне гъаIйасызар гъаIйасызыйваликва
шадебхъес?

Мусамейне вугънуцIаршис ацIаал'
дийканас?

23 Зы гъаъан рычхант шу къабыл' гъауей,

манке йизын йикI зы шолхъа ачмиш

гъаъасын,

йизын гыргын фыкырбы шолхъа

гъихъарасынбы.

24 Зы шу хъобтIулуйнбы, шу мед кIыр-

гидяххъийн;

шолхъа хыл' гъодкыйнкъаI, ман

адхъаххъана дехъана;

- 25 йизын гыргыда тадбирбы шу кьабыл'
гьидяийнбы,
манбишиле гьаѡан рычхантбыд
фыкырейхъа ил'датIийнбы.
- 26 Мани сабабын вушди гьалак вухъайле зы
ахъаIна гьаѡас,
шолхъа хъаIдкыIний хъадынкъаI,
шадхъесда зы.
- 27 Манке шолхъа тIуфан, дагъамийвал'бы
духур хьинне хъалес;
манке уцIурий даркашийвалла шол' угъа
вухъес.
- 28 Манке шу зы хъотIулуйнкъаI, закIле
вuwун сес къайхъес деш:
мичIейлийке тIабал' гьауейр, шосхъа зы
авайкес деш.
- 29 Наѡас ву ивгъуе, манбишис ацIаал'
къаджес ыккыйкын деш,
Гьынишена гичIиб джо сечмиш гъавъу деш,
30 йизда маслягъаIтыб къаблявъу деш,
йизди гыргыни рычхантбишиле аIйиб гьау.
- 31 Мани сабабын джо гьобгъурни йаIххъына
бар оохъанас,
джони нягъаIкъни фыкырбишди маIгъсулун
аацIес.
- 32 Мани сабабын кIыры гьиделен джегъилер
гьабтIасынбы,
вугънуцIаршини фыкыр гьидѡвийн манбы
гьалакааѡасынбы.

33 Захъа кЫры гьеленбы хата дена,
динджиба, аІзабыке хъыІдякыаІн гудмиш
вухъес».

Фасил 2

- 1 Йизда дих! агар гъу йизын джуваббы
кыабыл' гыауей,
йизын насигъаІтбы йикІей гывааджуей,
2 манке йигъын кЫры диххъатука
ацІаалилхъа сакІалас,
йикІид фыкыр гъавъийл ихъес.
3 Гъу гыаКІедад ацІаал' тІабал' гыауей,
сес ахты хъау башдахъай хъотІулэй,
4 ман эйгъенбы нукІра хъинне тІабал'
гыауей,
дюглебна хазна хъинне ашкар гыауей,
5 манке вакІле ГЫнишена гичІ
вацІавхъес,
ГЫниш хываацІас.
6 АцІаал' ГЫнише гьеле;
манкъуни идракын аКІелиб, башда ыхъайд
гьеле.
7 Манкъве камалука ивийкаранбы
гываадже;
мана аІнгал дена ивийкаранбишин арха
водон.
8 Манкъве гыаКъийкъатни инсанаршин
ивийкырий къорамиш гыаа,

муъминаршини йаІхъбишилед назар
ыккэйка.

9 Манке вас гьаІкыйкьбат, аІдалат,
хьобкубийвалла,

ненаджаб темизна йаІхъ вацІавхьес.

10 Йигъни йикІейхъа ацІаал' ичІес,
башда ыхъайд рыІгыс хошда ихъес.

11 Манке каамилийвалин гъу гываджес,
аКІелиныр къорамиш гъаъас.

12 НягъаІкъни йаІххыке, гьор гъаъани
инсанаршике ацІаалин гъу гываджес.

13 МахуІбни инсанаршике, шавае
йаІхъбы хьодкуда гъайсар, мичІаІхни
йаІхъбишил ивийкарасди мей;

14 нягъаІкыйвалла гъавъу, джо шад воохье,
гьорбы гъауд шад воохье.

15 Манбишин йаІхъбы хъичІодкур,
джойиб ивийкарни йаІхъбишил азмиш
воохье.

16 АцІаалин гъу мерункъуни, иттуна
мизнани ченгий заІфайке гываджес.

17 Манкъе джегыл вахтал' джена адами
гъарсыр,

Гынишен аІгът кІелидхын.

18 Манкъыни хаан аІджалылхъа, йаІххын
гъабТыйнбишисхъа ыккэйка.

19 Манкъысхъа эбчІийнбишике гъащуджар
сийкІал деш,

ыІмырыни йаІххыылхъар эчІе деш.

²⁰ Манчихъа гора гьалални йаІххъын
ийкыре,

каамилни инсанаршина йаІхъ эвхъе.

²¹ Мани сабабын каамил инсанар чІиел
гудмиш вухъес,

хилаф дешинбы маа вухъес.

²² НягьаІкыын инсанар чІиел гьалак гьаъас,
хилаф, азгъынынбы арайле аваКІанааъас.

Фасил 3

¹ Йизда дих! Йизда насийгьаІт кІеливхан
гьымааъа,

йизын аІгъдыбыд йигъни йикІей гываадже;

² наъас ву ивгъуей манчин вас хылийн сенбы
гылес,

вахъаб шадна ыІмыр вухъес.

³ Инямыний мугъуІбын ненкеджар гъу
кълдерчена;

манбы коксийле гивахне,

манбы дуъаІ хьинне йигъни йикІей окІне;

⁴ Пынишений инсанаршини улеббешей
гъу югваллайий маргьаІмат алябтІас.

⁵ Йигъни йикІени гыргыни
быкырийваликва Пынишилхъа иням
гъеъэ,

йигъни ацІаалилхъа ыІгътибар гьымааъа.

⁶ Йигъни гыргыни къеджени ишбишил
Пыниш хъывацІе,

манкъве гъу хъобкуйни йаІххъылхъа сакІал
гъаъас.

7 Гъу йигъни улеббиди оІгийл ацІаал’нана
гъыІсаб гымааъа;

Гынишиле гичІе хъихъе, писинчике
акъаІна хъихъе.

8 Мана йигъни джанас шафа вухъес,
баркІубишисыб рагъаІтийвалла вухъес.

9 Вахъад водни мал-девлетике,
цІедда алятІуйни маІгъсулуке
Гынишни дойил незир гыле.

10 Манке йигъын амбарбы тахлеква
гяцІесынбы,
купабыд цІедни шарабын гяцІы
хъаккъаІанасынбы.

11 Йизда дих! Гынише гывойн тербие
гымоохъар,
манкъве йигъын аІйиббы ашкар
гъаъанкъаІ, пис хъимехъе.

12 Гынише, гъащуре джус ыккан, манкъус
джаза гъооле,
деккис дих ыккыйканна хъинне,
Гынишисыр мана ыккыйкан.

13 Шавусхъайе ацІаал’ авайкы, шаваете аІкІел
алябтІу,
мана бахтиварорна!

14 АцІаал’ нукІрайле кыйматука водон,
манчин гъу кІыІнягъале гъеххера
девлетиква гъаъас.

- 15 АцІаал' йакьутуле кыйматука водон,
са джад йигъни йикІен хошламишаъани
карбишике манчис тай ихъес деш.
- 16 Манчини сагъни хыле хылийна ыІмыр,
солни хыле рыцІкый гыІрмат вобна.
- 17 Манчин йаІхъбы угъуруканбы,
гыргын ийкырийбыд аслягъыІканбы
водонбы.
- 18 АцІаал' джанейхъа алятІанбишис
ыІмырна йивобна,
йикІей гывадженбыб бахтивараробонбы.
- 19 Гынише дюнйе ацІааликва идхъы,
аІршибыд аКІеликва гидкур.
- 20 Манчини къаджийква чІиебишил дамабы
гъадхъу,
гымыл'бишейнчед гегъый гегъу.
- 21 Йизда дих! Улеке манбы кымекка;
камалый башда ыхъай йикІей гывадже.
- 22 Манбы йигъна ыІмыр вухъес,
гарданысыб миджагна боюнбагъ вухъес.
- 23 Манке гичІ дена йигъни йаІххъын
гьогъарас,
къелбыд нишик джад деш сачахарас.
- 24 НикІыс къалирхъуйнкъаІ, деш гъу
хъаІкъаІнас,
никІейид вас иттун някІ гьалес.
- 25 Дюглебни фалакатыле хъыІмайкаІн,
нягъаІкъынбишилхъа хъавалесди
гичІбишилер хъыІмайкаІн.

- 26 Манчина сабаб – йигъын ГЫнишилхъан
иням водон,
манкъве йигъын къел чIенкIэйхъа гихъас
гъассарас деш.
- 27 Хыলেখъаб кумаг гъаъас гудж вобхъей,
аГътияджнанбишда хыл' авхъас
хъимивийкан.
- 28 Вахъаб имкан вобхъей, арыни
къоншийкIле иммейгъе:
«Гъора, сайир айре, къийхъа гъу гъеххъан
гъилесын».
- 29 Вас къоншийс писин гъаий фыкырейхъа
хъале гымаъа,
мана ки ваква гичI дена гудмишехъена.
- 30 Вас писин гъидяйнкъука, сабаб дена
оIджел хъимехъе.
- 31 Зулумкарука тай мехъе,
мана ийкарни йаIхъбишда ненаджаб
илмабатIа.
- 32 АцIахъе: ГЫнише азгъунар къабляаъа
деш,
аслаIгъни инсанаршиква манкъве алаакъа
гъиваадже.
- 33 НягъаIкъынбишди хаал' ГЫнишен
лаIгънат эйхъе,
аслаIгънанбишди хаалхъа манкъве хайир-
дуъаI къихооле.
- 34 ГЫнише гъаIясызаршис джаза
гъоолехъей,

динджинбишис джука барака гьооле.
35 АцІаал’нанбише насылбишиква гыІрмат
алябтІас,
вугьнуцІарше – гыІрмат дешвалла.

Фасил 4

1 КІыры гылейин, духба, аКІел вацІавхьесди
мей, декке гьелени тербиейлхъа;
манбы джанэй ийшарасдимей диххъатука
вухьейин.

2 Зы шос югун дарсодон гьеле,
йизын насийгьаІтбы кІелихан гымаъа.

3 Зынар йизди деккина дих ыхъа,
текра гыранра едис ыкканна;

4 манкъве зы хаІр хъау, гьамыд ивгьойн:
«Гьассыре йигъни йикІен йизын эхтилет
гьиваджеджен;

йикІел гьивадже йизын насийгьаІтбы,
гьамыр югра гудмишхъе».

5 АцІаал’ алетІе, аКІел алебтІе;
зы гьайин эхтилет кІелихан гымаъа,
зы гьивойни насийгьаІтбишиле хьигъмечІе.

6 АцІаал’ кьилмадачче, манчин гьу
кьорамиш гьаъас,
аКІел вуккуйкыне, манчин гьу
гьиваджесда.

7 Эн ваджибын ацІаал’ водон: ацІаал’ алетІе;
йигъни гыргыни вардатука ман алище.

8 Манчис хевна кыймат гывле, манчиныр
гъу ахты хъаъас;
манчин гъу машгъураъас, агар гъу манчик
атИркыней.

9 Манчин йигъна вукIул' тIетIбишиква
батIра хъааъас,
вас шарафын тадж адлес.

10 КIыры гыле захъа, дих, йизын джуваббы
къабыл' гъауей,
йигъна ыIмыр гъеххе вухъес.

11 Зы вакIле ацIаалина йаIхъ гъаагва,
хъобкуйни йаIхъбишиле зы гъу ыккэйка.

12 ЙаIххъылхъа ичIуйнкъаI, йигъын
гъоргъурий дагъамда ихъес деш,
гъихвас гирхъуйнкъаI, къелбы хъачахарас
деш.

13 АлятIуйни тербиейква сале, къил'мадачче,
гъивадже ман;
ацIахъе: тербие йигъна ыIмыробна.

14 НягъаIкъынбишди йаIххъылхъа къел
гимийхъе,
хъаIлнанбишди йаIххъылир гъимойгъар.

15 Къалебче мана йаIхъ, манчиле
имийкар,
манчике акъаIна хъихъе, къидевджу
оIтмишхъе.

16 Манбы, писин гъидяу, къавсанас деш,
гъащухъейр гъыгъаIккар гъидяуей,
манбишин някIыд харабхъес.

- 17 Манбише одхъанан гыней гъарамын
водон,
илѣган чахырыд хъоІдхуІйн водон.
- 18 Гъалалынбишда йаІхъ, чирагъын ишыгъ
хъинне, ачухба воохъе,
гъакиба ишыгъ гъеххаъа йигъылхъа
сивийкІал.
- 19 Гъарамынбишда меб йаІхъ зулмат хъинне
воохъе,
манбишикІле ацІа дешин нишик
хъачаахарас вухъай.
- 20 Йизда дих! Зы эйгъени джуваббишилхъа
фыкыр гъивле;
йизди гафбишилхъа кІыр-гедхъе;
- 21 Йигъни улени оІгийле манбы
идякІананбы;
ман къайхъыйнбы йикІени ад гъивадже;
- 22 шавусхъаей манбы авайкы, манкъуна
ыІмыробна,
гъамыб гыргыни джанана гумрагъийвалла
вобна.
- 23 Гъар карале гыхъа гъу йигъын йикІ
гъивадже;
ыІмырын чешма ман водон.
- 24 Ваке гІаледын гъорбы акІанеъэ,
макарнана мизиб акъаІна хъеэъэ.
- 25 Улеббишиква гъу хъоркура гыхъа илекке,
кІакІбыд йигъын гыхъа сакІалау ихъеджен.
- 26 Фыкырмамишхъе гъу ивийкарасда йаІхъ;

манке гъу гьогъарасын йаІхъбыд гъаІмаше
саламатда ихъес.

²⁷ Не сагъылхъа, нейир солулхъа симийкІал,
гъу йигъын къел нягъаІкыынчике акІанеъэ.

Фасил 5

¹ Йизда дих! Йизди ацІаалилхъа фыкыр
гъивле,

аІкІеликвани эхтилетилхъад кІырбы
сакІалэъэ.

² Манке гъу аІкІеликва ихъес,
гІалени мизеныд ацІаал' гъиваджесын.

³ Мерункъуни хъунащени мизен итв кІяъа,
йикІес къабыл'на, джанас хыналиле
къуІвнана гаф гъааъа.

⁴ Амма манчин ахыр ёвшаныле къапІда,
къоІdle гІал'нани туруле экІда эйхъе.

⁵ Манкыни къелбише аІджалылхъа
ыккэйка,
манкыын ийкырий джегъеннемейхъа
гыйхъар.

⁶ Мана ийкарни йаІххыын ыІмыр гъиваадже
деш,
мана йаІхъ къичІобкурна вухъай джекІлед
ацІа деш.

⁷ ГъаІшде, балабы, зале кІыры-гъиле,
йизди гІаленче хыгъичІуйни эхтилетиле
джура моохъе.

8 МахуІрни хьунащеке акьаІна хьихье,
манкьыни хаани аккасхъар дёлес хьимехье.

9 МахуІб гьу йигъна гудж мебынбишис
хьидевлес,

ыІмырын сенбыд залымаршике гьиваджес.

10 Йигъын къазандж, йигъна гудж
мебынбише имоохъандже,

къеджен ишбыд мерынкьыни хаахъа
имайкІандже.

11 ЫІмырын ахыр хъадыйнкъаІ, джаней
такъат идяхуйнкъаІ,

гьу йыІкьна агь цыцІавъу, —

12 иняхуІд эгьес: «Наъасей зы тербиейс
нифрат гъау,

наъасей йикІеныд гъагван тахсырбы
къабыл' гьидяу?

13 Зы маъаІллимарше эйгьенчихъа фыкыр
гьидёовуна,

тербие гьеленбишихъад кІыры
гидяххъыйн.

14 ДжамаъаІтни арайл зы хебни балеихъа
гирхъу».

15 Васын хъян йигъни голейнче,
илёгъасыныд йигъни кегьрызейнче илёгъе.

16 Йигъни былахын хъян, хьинен гомабыд
майданбишилхъа гьымадахъвадже.

17 Манбы тек са вас ихъеджен,
ваква санад мерункъусуд мехъеджен.

18 Йигъын хьинен чешма баракатука ихъен;

джаванра даватбы гъаййни хъунащеква
хошни бахтука ихъе.

¹⁹ Вукканни маралыквани, батІрайни
джейраныквани

аІшкыле гъаІмаше гъу ацІы ихъена.
Манкъыни уфтанийвалике леззет алейТе.

²⁰ Йизда дих! Сјубукна аКІелнана мерна
заІџфа нишисдане вас,
дейцІани заІџфайлхъа уймишхъес,
коксейхъа сейъас?

²¹ АцІахъе: инсанаршин йаІхъбы
ГынишикІле къедже водонбы,
манбишин гъар аддым манкъве илѳодаккен.

²² Тахсыркар инсан джунни тахсырбишихъа
гора чІенкІэйхъа гехъа;
бынагъбишди торейхъа арчу гывадже.

²³ Мана тербие дехъайке хъекІа,
джунни хеббанани аКІелдешвалике
азмышехъе.

Фасил 6

¹ Йизда дих! Агар гъу къоншийс заминна
илѳезур,
дацІани инсанни хайирна гъу хыл' гывухъей,
² гъуджар гъу, йигъни гІалени эхтилетиква,
балейхъа ворна арчу,
йигъни мизел'ни джаваббишиква гъу
чІенкІэйхъа гирхъу.

- ³ МахуІд гъеъэ ки, йизда дих, гъу
манбишике къаттихъанеъэ,
са дибна гъу къоншийни хылехъа гирхъу:
гъоора, къоншийлхъа къарацабишил
миннат гъеъэ, баляайке къаттихъне.
- ⁴ Гъу йигъни улеббишис някІ гымеле,
кІакІбишисыд мург гъаъас гымайсар.
- ⁵ Гъу джейран хъинне авчийни хыленче,
нахчир хъинне нахчирбазни хыленче
къаттихъне.
- ⁶ ЗютхаІравысхъа гъакІне, кыгъыл',
илекке манчин къооджени ишихъа, аІйярра
ихъе.
- ⁷ Манчихъаб не хебна, не иляакана,
нейиб амыр гъоолена дешда.
- ⁸ КъыІлна чисын азукъа саъа,
хъийшаланкъаІ, охъанасын гъаІзраъа.
- ⁹ Мыса мейне, ай кыгъыл', къайсанас гъу?
Ненкене никІыке сугъоцас гъу?
- ¹⁰ Сабара узанмишхъа къайсынэй, сабара
мург гъауей,
хулеббы садчу гюъурей,
- ¹¹ валхъа къачах хъинне касибийвалла,
къулдур хъинне аІгътиядж хъавалес.
- ¹² Ярамаз инсан, нягъаІкъна инсан
гъораквани иттуни мизеква инсанар
алдамиш гъааъа ийкар.
- ¹³ Улеббишиква лаплап гъаъа,
мыІкълибишиква йишонаъа,

- тубаршиква ишара гъаа;
¹⁴ манкъуни йикей макар воохье,
 гъамаше фитнес абачче.
¹⁵ Мани сабабын вуклелхъа дюглеб балая
 хъавалес,
 хабар дена хъиккёркул чырыхьесда,
 хъуваркуйд ихьес деш.
¹⁶ Гъаама йихьыdle, Пынишена загъла чиле
 гъавайкан,
 йигъыdle ыхъаейд, манкъве нифрат гъаа:
¹⁷ къекъа иляккан улеббы;
 гъораквана миз;
 тахсыр дена эб къааан хулеббы,
¹⁸ нягъакъын фитнесабы ийкараана акел,
 писди ишбишисхъа гыхъарас экда
 къадайхъванан къел'бы,
¹⁹ нягъакъийвалин гъааана гъоралай шагъид,
 чубишди арайл фитнеса ааана инсан.
²⁰ Йизда дих! Деккин насийгъатбы
 джигайлхъа гыхъареэ,
 еде вас гъивойн тербийед келихан гъимаа.
²¹ Манбы вуклени магъей гъивадже,
 манчиква гардан автул къавдже.
²² Гъойгъаранкъа, манчин вас хъобкуна
 йахъ гъаавас;
 къайсанас къалирхъуйнкъа, гъу
 къорамишаас;
 никейнче сугъоцыйнкъа, ваква гаф
 гъааас.

- 23 Гъайин тапшырыгъ чирахданобна,
насийгъаІт нуродон;
тербиейс къеджен маслягъаІтбы ыІмырна
йаІхъобна.
- 24 Инчише гъу гъаІя дешди заІъфайке,
иттуна мизнани ченгийке къорамишаъас.
- 25 Манкъына батІралла йикІейхъа
илмабатІа,
улени кІакІбишилхъа уймуш мехъе.
- 26 КъаІгъбайна къиймат гынейн са тика
водон,
амма зинакар хъунащез инсанын аІзизын
джан илеще.
- 27 Шавуссе ахаІей хыт'хъалейхъа ца алятІас,
джун донуд гидёдхъун гываджес?
- 28 Шавуссе ахаІей гёдхъанни козяршил
ийкарас,
къелбыд гидёдхъун гываджес?
- 29 Мерункъуни хъунащесхъа иккечІенкъунаб
гъаІл махуІб воохъена;
мани хъунащехъа сетІунар джаза дена ахвас
деш.
- 30 Агар сихнаре мыссына вухъун ааЦІаъас
сих гъаухъей,
манкъуна бынагъ манима хебна дешобна,
- 31 амма мана аххъыйнкъаІ,
йигІыdle къатна манкъве хъоІдхъийн
оІдемиш гъаъа,
хав-уджагъ быкырда гъеле.

- 32 Шавае заГфайква зина гъааъа,
манкъухъаб аКел дешда;
шавае мана иш къоодже, манкъве джун
рыГгекIа.
- 33 Гетуйий аЙиб манкъус авайкес,
манкъуна намусдешвалла нишеджаб
гъоогъалас деш;
- 34 Инам адКынна инсан йыКъни
джошейхъа хъарайле,
манкъве язух гьидявбу аIзабукана къисас
алябатIа.
- 35 АIвазна гьиджо гывуейд, магарыш
гъеххауейд,
мана разхъес деш, къисас алябтIасда.

Фасил 7

- 1 Йизда дих! Йизын джуваббы йикIел эдхъе,
йизын насийгъаIтбыд васана гывадже.
- 2 Йизын амырбы гываджу, чиква
гудмишхъе;
йизын дарсыбыд улен ишыгъ хьинне
къорамишеъэ.
- 3 Манбы тIуджва хьинне тIубайлхъа хъалеъэ,
йигъни йикIени уIмулхъад окIне.
- 4 ИдракыКIле ивгъе: «Гъу йизда йичи ворна»,
аКел меб йигъна дѐлесна гугъарорна,
- 5 МахуIд идракыний аКелин мерункъуни
хъунашеке,

иттуна мизнани ченгий заГфайке
къорамиш гъаъас.

⁶ Са зарбас зы йизди хаани къулейнче,
аИнджамабишди арейнче, къахъа иляккы.

⁷ Са десте джегъилершини арайл
аКелихъа сюбукна са джаван къаджы.

⁸ Мана майдамыле илгъичІу,
кучейни вуттул’ни ченгийни хаахъа,

⁹ мичІаІх хъехъенкъаІ, йигъ быкырхъа,
хаІмдийни мичІаІхийвалей уххъаІ ыхъа.

¹⁰ Иляакке – манкъуни гыхъа къаГъбайни
тюлибишей,
аІмалбынани фыкырука заГфа
хъигъийчІу.

¹¹ Мана гъай-куюка, гъаІя дена ейхъе;
джени хаайир гидийъар ейхъе.

¹² Гагъ кучей, гагъ майдамыл’,
гъар вуттэй джен фасат ишбы къедже.

¹³ Манкъе аххына мана, убабы гъау,
наш хъидехъени акъваква манкъукІле
ивгъойн:

¹⁴ «Къыйна зы къурбанна эмлиг гивкІу,
хаа чуру водон; зы йизын аГгд быкыр гъау.

¹⁵ Мани сабабын зы йигъни гыхъа
хъигъийчІу,

херра гъу тІабал’ гъау, засхъа гъу авайкы.

¹⁶ Габабишиква, тІетІбынани Мисирни
парчейква

къалябкІвасын тюли гъаІзир гъау;

17 Къилейхъан утагъ, йоргъан-душак
миррайква, алойква, дарчинука этиррамиш
гъау.

18 Иккиче, суӀпылхъа мей кайфей, леззетей
вухъес,
аацӀес мей аӀшкыӀни хъылибишей вухъес.

19 Адамий йизда хаа дешда;
акъаӀнани сафарийс мана гъаркӀын.

20 Пылна киса вудже алябтӀу,
ваз сура девхъа хаахъа сакӀалас деш».

21 Иттунни мизеква манкъе мана джелхъа
уймиш гъау,
аӀшкънани эхтилетиква хъылибишейхъа сау.

22 Са мугълетей, кӀассабыс вуккӀэicana йац
хъинне,

авчийни гуллейсхъа къадаахъванна марал
хъинне,

мана манкъыни хъигъна аркӀын.

23 Торейхъа алидхы кӀядакӀвани
нахчираршикӀле хъалесын аӀджал
дацӀан хъинне,

манкъукӀлед ацӀа ыхъа деш — джунид
кӀыл'кӀамыс ох хъетӀас.

24 МаӀхуӀд, балабы, захъа кӀыры-гъиле,
йизди гӀаленче къайхъыйн эхтилет йикӀей
гъивадже,

чис сакӀы гъаӀракат гъеъэ.

25 Гъймайсар, йигъын йикӀI мани заӀгъфайни
йаӀххъылхъа уймиш ихъеджен,

азмыш мехье манкъыни джыгъырбишил.

²⁶ Наъас ву ивгъуей, манкье хеббананбы
кьурбанна гыву,
манбишике гуджнана кьошун сааъас
воохый.

²⁷ Манкъын хав — джегъеннемейхъана йаІхъ
вобна,
нюкьнейхъа аІджалылхъана мыгІыр вобна.

Фасил 8

¹ АцІаалин дишей шолхъа он гъаъа?
АІкІелин дишей чин сес ахты хъаъа?

² АцІаал' ахтыни джигабишил, ивийкарни
йаІхъбишил,

манбы джурейдахъени тинбишил илѐйзар;

³ Манчин, шагъарейхъа эйбачІени
дарвазабишди муглеле,

аккабишиле эйбачІенкъаІ, он гъаъа:

⁴ «Эй инсанар, зы шолхъа онаъа,
сайид йизын он гыргыни инсанаршилхъа
водон!

⁵ АІкІелис, джегъилер, хаІр хъебхъейин,
вугънуцІар, шокІлед хъалесын ацІахъе!

⁶ КІыры гылейин: гейд ваджибни
ишбишике йишонхъес,
зы мизел эйгъен эхтилет гъаІкыйкъат
водон;

⁷ Йизди мизен гъаІкІен эйгъе,

нягъаІкыйвалла йизди гІалис мырдарын
кародон;

8 Йизди гІаленче кыйхъен эхтилет гъаІкен
водон,

манчей не шер, нейид гъор дешин;

9 Иливийхъаранбишис ман эхтилет
хъодкийн эйхъен,

ацІаал' алятІыйнбишисыд гъаІкыйкыат
водон.

10 НукІра деш, йизын дарс алетІе,

темизин кІынягъаІ деш, ацІаал' алетІе.

11 Элбет, ацІаал' якъутуле кыйматука водон,
инсаныс ыккананбы манчис тай дешодон.

12 Зы, ацІаал', аІкІеликва гъанбазийвалла
гъааъа,

захъад билигид башда ыхъайд водон.

13 ГІынишена гичІ писинчис лаІънат гъаий
водон, такаббирийвалла,

вудже вудж ахты хъаий, нягъаІкына йаІхъ,
гъыІллейквана миз зас къавджес вуккан
деш.

14 НасийгъаІт, башда ыхъай заква водонбы;
зы аІкІелёбна, захъаб гуджобна.

15 Йизди кумагука паччагъарше
паччагыйвалла гъааъа,

гъуІкумударарше аІдалатукан къанунбы
гийхъе.

16 Йизди кумагука гъаІкимарше
гъаІкимийвалла гъааъа,

чІекІынбише аІдалатукан ишбы къедже.

17 Зы ыккананбы засыб вуккан.

УтІумра тІабал' гъаѣанбишисхъар зы
авайкесда.

18 Захъаб девлетий шоІгърат, дагъылмыш
дехъен вардат,

сайид гъаІкыйкъат водонбы.

19 Йизда бар кІынягъаІле кыйматука вобна,
закен хайырд сечмиш гъаийни нукІраныле
гъеххеда водон.

20 Зы гъаІкыйкъатни йаІххын гъойгъар,
аІдалатни джигъырбишил ийкар;

21 МахуІб зы ыкканбишис барака гъооле,
манбишин хазнабы гъаІяъа.

22 ГІынишехъар, вудже къаджесди
ишбишиле гыхъа,

идхъыйни карбишилер гыхъа цІерра зы
ыхъа.

23 Зы идхъы ыхъа гъар карале гыхъа,
дюнйе идхъессер гыхъа зы ыхъа.

24 КІорани дерйагъбишиле гыхъа,
гомабишиле, чІекІни хъанбишиле гыхъар
зы ыхъа.

25 Ахтыйн сувабы илѣзар гъаѣассе гыхъа,
къаІджалбишилер гыхъа зы ыхъа.

26 Манкъве дюнйе, чолбы, цІеббийна сѣцІ
идхъессе гыхъа зы ыхъа.

27 Манкъве аІршыбы идахъенкъаІ, зы маа
ыхъа;

- дерйагъбишди акъвал' манкъве
гъихыйаллан хатІ цІыцІаъанкъаІр зы
маа ыхъа;
- 28 Гымыл'бы угъа гёканкъаІ,
дерабишей былахбы ачмишаъанкъаІ,
29 дерйагъбы идхъы, хъянбы гьидяхъвасди
мей,
манчис сангарбы гийхъенкъаІ, чІиен диб
къурмиш гъаъанкъаІ:
- 30 Пынишени муглек зы манчина устадний;
гъар йигъыле шадехъенаний;
Манкъуни оІгийл севиндж гъаъаний
эйхъена;
- 31 Манкъве идхъыйни аалемыле
шадвалланий гъааъа,
йизда шадвалла дюнйейни
инсанаршиленана шадвалланий.
- 32 МаІхуІд, балабы, захъа кІыры-гъиле,
йизда йаІхъ авхъыйнбы бахтиварар
вобонбы!
- 33 Зы гывойни тербиейхъа кІыры
гъилейин,
идракыйвалла алебтІейин,
манчике джура хъимоохъейин.
- 34 Гъар йигъыл' йизди дарвазабишисана
илёзур,
аккабишик къелил къаравулийвалла гъааъа
зале кІыр гяххъана
гъима бахтиварей!

³⁵ АцІан ки, шавусхъае зы авайкы, манкъус
ыІмырыб вобна авайкы,
Пынишикеб маргъаІматобна алябатІа.
³⁶ Зас хиянат гъаъанкъве вудже джус
ыкІародон гъеле,
зы къаджес деккананкъукІле аІджалодон
къедже».

Фасил 9

¹ АцІаалин чис хав аляу,
манчин йигІыdle дирак гъецІу,
² шадвалис давар гивкІу,
илёгъас йидже джен чахыр гъаІзрау,
джени хаа болун суфра ачмишау.
³ Шагъарни ахтыйни джигабиишеле
мигъманар хъоотІалас джен къаравашер
къахову;
манбише он аляу:
⁴ «Хъидора иняхъа, ай джегъилер!»
АкІел камынбишикІле йидже ивгъойн:
⁵ «Хъидора, йизын гыней охъне,
зы гъаІзраийн чахыр илёгъе;
⁶ джегъилийвалла къалебче, ыІмыр вуккээ,
аКІелнани йаІххъын ивийкыре.
⁷ ГъаІясызар хаІр хъааъанбише джо джолхъа
рычханд хъаляъа,
нягъаІкъынбы танкъыд гъааъанбишилхъа
джолхъа лека хъавайле.

- 8 ГьаІясыз бейъабыр гьимаъа, дешхъей
манкъве валхъа нифрат гъаъас,
идракнана танкъыд гъеъэ, манкъус гъу
къабыл'хъесда.
- 9 АІкІелнанкъус тербие гъиле, мана гъалер
аІкІелин гяцІес,
дурустна хаІр хъеъэ, манкъве ацІаал' гъалед
гъеххе гъаъас.
- 10 АцІаалин оІги Гынишена гичІобна,
Угъарана хъиваацІый аІкІелёбна.
- 11 АцІаал'ни кумагука йигъни ыІмрын
йигъбы гъеххехъе;
гъамыд вас гъивойни ыІмрылхъад сенбы
гъеххехъес.
- 12 Агар вахъад идрак водхъей, ман идрак
йигънимей водон,
агар вахъад йаІгъ-намус дешхъей, манчина
аІзаб текба гъу цІыцІааъас».
- 13 ВугънуцІийвалла гъай-куй адаччена,
башда дейхъена, гъиччуд дацІана заІъфа
ворна.
- 14 Джени хаани аккани оІгийл,
шагъар къооджени джигайл курсийл
гийъар,
- 15 ЙаІххъыл' ивийкаранбы,
джени йаІххъын ал'гъааІнбы хъоотІал:
- 16 «Хъидора иняхъа, ай джегъилер!»
АІкІел камынбишикІле йидже ивгъойн:
- 17 «ХъоІдхъыйн хъян иттуда эйхъен,

дюглед одхъунийн гынейд леззетука эйхъен». ¹⁸Амма манкъысхъа хъабыйбишикІле маа джаназабы ыхъай ацІа дешин; джегъеннемни абыб манкъе хъобтІулуйнбы вобонбы.

Фасил 10

¹ Сулейманын мисалбы.

Идракнани духае дек шадаъа,
вугънуцІ дех — ед’на дерд вобна.

² НягъаІкъда саийни хазнабише хайир гъеле
деш,

амма гъаІкъыйкъатын хъикІуйке гывадже.

³ Иманнана ГЫнише мыссыра къалерчес
деш,

мыссын напсанан имансызар аацІяаъас деш.

⁴ Кыгъыл’ хылен касиб хъаъа,
ишлег хылен девлет гъеххаъа.

⁵ КъыІлна маъаІш гъаъана аІкІелнана
дихорна,

экин хъийшаланкъаІ къайсынна дих
русваёрна.

⁶ Муъмин инсанни вукІлел баракат
воохъена,

нягъаІкъни инсанни мизен гъааъана гудж
дюгляаъана.

⁷ Муъмин инсанни ыІмырын хайир-дуІъа
абайле,

нягъаІкъни инсанаршин мед до батмишехъе.

⁸ Идракнанкъве насийгъаІтбы йикІейнче
къабыл' гъаа,
вугънуцІ мер джуни лагълагъийвалин
батмиш гъаа.

⁹ Адаб-камалука ыІмыр вуккэйкана, гичІ
дена ийкар;
гъашбые хъичІобкурни йаІхъбишил
ивийкар, манбишин гыІллебы
ацІахъесынбы.

¹⁰ Ул' гивийхаІнкъве, вукІлелхъа баляа
абляаа,
ачухни йикІен йишон гъаанкъве
маслягъаІт абайле.

¹¹ Муъмин инсанни гІалена миз ыІмырна
былахобна,
нягъаІкъни инсанни мизен гъааъана гудж
дюгляаъана.

¹² Нифратын къалмакъалбы идахъе,
амма мугъуІбын гырғын бынагъбы
багъышаа.

¹³ АІкІелнанкъуни мизел ацІаал' водон,
амма аІкел дешинкъуни джанал' туІбайий
чумк воохъена.

¹⁴ АІкІелнанбише ацІаал' сау гъеххаан,
амма вугънуцІункъуни гІалена-миз
дѣлесийвалейна баляа вобна.

¹⁵ Катхудайна девлет манкъуна утІумна
къала вобна,

каран кІылда ыхъай касибна баляя вобна.

16 Муъминни инсанни ишин ыІмыр гъеххе
гъааъа,

нягъаІкъни инсанни къазынджын

бынагъбы гъеххе гъаа.

17 Тербие гывадженбы, ыІмырни йаІххъыл'
воохъе,

аІйиб къабыл' гыдиянбы, азмиш воохъе.

18 Нифрат дюгул' гъаъанбишин гІал'-миз
гъорбишин водон,

быІгътан еймиш гъаъанбыб вугънуцІар
вобонбы.

19 Хеббани юшей бынагъ камоохъена деш,
гъал'-миз гываадженбы, аІКІеликва воохъе.

20 Муъмин инсанна миз сечмиш гъаийн
нукІра водон,

нягъаІкъни инсанын фыкырбы къиймат
дена эйхъенбы.

21 Муъмин инсане джунни мизеква
хеббананбишис итхъун гъеле,

вугънуцІар меб аІКІелни камвалике батмиш
воохъе.

22 ГЫнишени хайир-дуъаІйн мал-девлет
гъеххе гъаа,

уцІуруб чиква гъооле деш.

23 ВугънуцІус нягъаІкъийвалла гъавъий
гываагуй водон,

аІКІелнани инсаныс идракукан ишбы
шадвалла вобна.

- 24 НягъаІкъна нишилией хъаІйкаІн, мана
джуни вукІлелхъа хъавайле,
амма муъмин инсанаршин дилегбы
быкырехъенбы.
- 25 Хъабийни тІуфанын нягъаІкъна гъархъу
ыккэЙкана,
муъминна инсан гъаІмаше джуни бинейл
ахва.
- 26 Сиркайн силибишис, кумайн улеббишис
няхуІдей таІъсир гъаЪа, махуІдыд
ишилхъа кыгъыл' кыхеленкъук эЙхье.
- 27 Гынишени гичІин ыІмыр хылий хъааЪа,
нягъаІкъни инсанни ыІмырыке сенбы
камехье.
- 28 Муъминни инсанаршина умуд
шадваликва быкыр воохье,
нягъаІкъни инсанаршина меб умуд батмиш
воохье.
- 29 Гынишена йаІхъ муъминни инсанын
йыІкъ водон,
нягъаІкъна иш къоодженкъуна вукІул'
балыабишей воохье.
- 30 Муъмин инсан ненкеджар къудратыле
къаихъас деш,
нягъаІкъынбы меб дюнейейл
гъалакэбхъесынбы.
- 31 Муъмин инсанни гІаленче ацІаал'
къийхье,
нягъаІкъын гІал'-миз мед къацІакІванасын.

³² Муъмин инсанни гӀалени мизекӀле
югвалисын ацӀа,
нягӀаӀкъни инсанни гӀалени мизекӀле
гъыӀлле вацӀа.

Фасил 11

¹ Алдамиш гъааъан терезибы ГӀынише
къабыл' гъаа деш,
амма гъаӀкен терези манкъуна шадвалла
вобна.

² Теккаббырийвалика аӀйибыд хъадайлен,
амма муъминийваликва ацӀаал' эйхъен.

³ Намусун муъминнанбы ивийкар гъааа,
акъватайвалийн инсаф дешинбы гъалак
гъааа.

⁴ Малын, девлетин ГӀынишени гъазааке
гъащун джар къаттихъанаа деш,
амма муъминийвалин инсан аӀджалыке
гъиваадже.

⁵ Намуснани инсанна йаӀхъ манкъуни
гъаӀкъийкъатын хъобку хъааа,
нягӀаӀкъна мер джуни нягӀаӀкъийвалике
хъекӀа.

⁶ Муъминна джуни гъаӀкъийкъатын
гъиваадже,
хаинар джони хаинийвалин торейхъа аааас.

⁷ НягӀаӀкъна хъикӀуйнкъаӀ, манкъун
умудбыд гъаатӀа,

хаинаршин арзубыд батмишхъа айкІан.

⁸ Муъминна баляке къиттийхъан,
манкъуни джигэй нягъаІкъна балейхъа
гехъа.

⁹ АкъватІае мизеква къонши гекІа,
муъминынбы ацІаалин дагъамынчике
гываадже.

¹⁰ Муъминар джони хайрылхъа
гьибхырыйнкъаІ, гыргыни шагъарын
шадвалла гъааъа,
нягъаІкъынбыб гъалак вухъайнкъаІ,
шадвалла воохъе.

¹¹ Муъмин инсанаршини алхышбишиква
шагъарна гыІрмат гъеххе воохъе, амма
нягъаІкъынбишди гІаликва шагъар
батмишоохъе.

¹² АІкІелихъа камна къоншийхъа писди
улеква илякка,
амма аІкІелнанкъве джуна миз гываадже.

¹³ МизетІае сирбы еймишаъа,
ыІгътибарнанкъве сир дюглед гываадже.

¹⁴ Дюзгунна тадбир къидевджийнкъаІ,
миллет гъалак эйхъе,
амма лязимна маслягъаІт къоодженбы
вухъайнкъаІ, гичІ авайкІан.

¹⁵ Мерункъус заминна илѐйзарна, вудж
балейхъа эхъа,
гъащуге заминийвалис илдѐйзар, мана
хатааке къиттийхъанна.

- 16 ЙикІ югна заІѣфа дойиква ейхье,
иш гѣааѣнбишеб девлет кѣзанмиш гѣааѣ.
17 МаргѣаІматнанкѣве джунѣ рыІгѣысын
гѣааѣ,
заалыме джус баляа абайле.
18 НягѣаІкѣункѣун кѣзандж кума водон,
гѣаІкѣыйкатна тохум оозанкѣве югун
маІгѣсул алятІа.
19 Инамука сидкѣ гѣауна гудмишхѣesda,
нягѣаІкѣыйваликѣва ийкарна джунѣ
аІджалысхѣа хѣарайле.
20 ЧаІпалин йикІнанбы Гѣынишис
вуккѣыйкан деш;
намуснанбы манкѣус хошба воохье.
21 Иням гѣеѣэ, — нягѣаІкѣынбы джаза дена
деш аахвас,
муѣминынбы Гѣынише гѣивааджес.
22 БатІрайни хѣунащехѣад башда ыхѣай
дешхѣей, мана хѣушулхѣа кІынягѣаІн
тІуджѣва хѣаляийни воккак' акар.
23 Муѣмин инсанарше тек са югвалла тІабал'
гѣааѣа,
нягѣаІкѣынбишин нийят Гѣынишена хѣаІл
тІабал' гѣавѣий водон.
24 Санкѣве ачухни йикІекѣва гѣелен,
гойне хеддад манѣкус сийкІалан,
мерункѣве мед водон утІумда гѣивааджен,
гойне водунуд адкІын касиб эйхѣена.
25 Джомард болвалей эйхѣена;

хьян гьеленкъус хьян гьелен.

²⁶ Шавае тахыл' амбарей гываадже,
джамааІтын манкъулхъа лаІнат
къихеле,

мана масса гьооленкъуна барака гьеххе воохье.

²⁷ Шавае югун гъаа, манкъулхъа маргъаІмат
гявайле;

шавае писин тІабал' гъаа, манкъулхъа
йидж писин хъадайле.

²⁸ Девлетылхъа умуд гъааџана, ненджад дена
хъеххъвана,

муъминынбы меб юххъанийна чуІвана
ярпах хьинне байлямишебхъес.

²⁹ Джуна хизан аІзабейхъа абачченбишда
къисмат текба мыцобна,

вугънуцІ аІкІелнанкъуна къул ихъес.

³⁰ Муъмин инсанна къисмат ыІмырна
йивобна,

идракнанкъве инсанаршин джанбы
гываадже.

³¹ Агар ини дюнйейл муъмин инсанаршис
джаза гьоолехъей,

нягъаІкъынбишис, бынагъкараршис

гьоолени джазаахъаб къадар вухъес деш.

Фасил 12

¹ Шавусей тербие ыккан, манкъус башда
ыхъайид водон ыккан,

рычхант кьабыл' гьидяъана сарсахорна.

² Югни инсаныл' угъа ГЫнишена
маргъаІмат воохье;

писин нийятбынанкъус джаза гьооле.

³ НягъаІкыйваликва инсаныссе джигайл
утІумхъес ахаІс деш;

муъмин инсанаршина кок хъооххъас деш.

⁴ Къанаджагънана хъунаще адамиин
таджодон,

абыр дешда хъунаще баркІуни цІомейн маш
водон.

⁵ Муъминаршина макъсад аІдалат водон,
нягъаІкынбишда маслягъаІт фыгыІл вобна.

⁶ НягъаІкынбишди мизен дюглеб эб
кІявый тІабал' гъаъа,

муъмин инсанаршини мизен манбы
къорамиш гъааъа.

⁷ НягъаІкынбишилхъа баляа хъабийнкъаІ,
манбы батмиш воохье,

амма муъмин инсанаршин хав джигайл ахва.

⁸ Инсан манкъуни аІкІелихъа гора
таІърыфыс лайикъра,

адабсызыхъа йикІейнче писба иляака.

⁹ Хеббананбы хьинне динджинар джус иш
гъааъас вахаІна инсан хьинне оІГмуш
эйхье,

вудж доюкана хьинне гъагвани инсаныле
гынейлхъа аІгътияджнана югна ворна.

¹⁰ Муъмин джуни маланир балейн ахва,

- нягъаІкъынбишин югунуд оІджеква эйхье.
11 Гъашуе джуни торпахыл' ишлемиш эйхье,
манкъухъад гъаІмаше одхъанан къык
ихъес,
къаІрани нийятбишиди хъигъна ийкарна
мер къаммаз ворна.
12 НягъаІкъни инсанаршина къала
къумулхъа сабкІыл дагъылмиш воохье;
муъминаршина кок байба, утІумба вобна.
13 Писда инсан джуни аІсни мизен торейхъа
арачче;
муъмин дагъамийвалейхъа гирхъуейр,
саламатра хъигъечІе.
14 Инсанни мизеле аІкІелнан джуваббы
хъигъечІехъей,
манкъве манчике хайир алятІа;
инсаныс гъеленыд манкъуни хулеббишиква
къооджени ишиква эйхье.
15 ВугънуцІункъуна йаІхъ джукІле джуни
улеббишейнче хъобкуба къооджена;
аІкъелнанкъве мед маслягъаІтыле кІыры
гъеле.
16 ВугънуцІункъве джуна хъаІл гъамани
манзилей ашкар гъааъа;
аІкІелнанкъве гъокуй дюгул' гъааъа.
17 Намуснани инсане гъаІкІена
шагъадыйвалла гъааъа;
намус дешинкъве гъорбишда
шагъадыйвалла гъааъа.

18 ГПалехъа хъадыйн йишон гъаѡанкъуни
мизен къылынджиле йыІкъын ыІхна
гъаѡа,

ацІаал'нани инсанаршини мизен меб
чІырынбы хъувабкъаѡа.

19 ГъаІкІен эхтилет гъаІмашийс ахван,
гъораквана миз са мугълетей авайкІан.

20 Гъор нягъаІкъынбишди йикІей гюѡур
водон,

суІлгъ тІабаляѡанбишди йикІей шадвалла
воохъе.

21 Муѡминна ненке джар балейхъа гихъас
деш,

нягъаІкъынбишда вукІул' балабише гъвцІу
воохъе.

22 Гъор ГЫнишени оІгийл хебна
бынагъобна,

гъаІкъыйкъат джигайлхъа
гъихъараѡанбишиле Мана разийра ахва.

23 Гъихъа кар къедженбише джон ацІаал'
джос гъиваадже,

вугънуцІунбише джона вугънуцІийвалла
ашкар гъаѡа.

24 ЗаІгъмат гъаѡана гъаІким ихъес,
къыгъл' къулулхъа сакІалас.

25 ЙикІени дерден инсан эзмиш гъаѡа,
хошни кал'майн манкъун йикІ ачмишаѡа.

26 Муѡмин инсане къоншийсыб хъобкуна
йаІхъ гъаагва,

амма нягъаІкъынбишди йаІххъын инсанар
азмиш гъааъа.

²⁷ Кыгъыле вудже джуна кІонуб хъоохъар
деш,

амма заІгъмат гъааъани инсанна девлет
хебни кыйматука воохъе.

²⁸ ГъаІкыйкат йаІххъыл' ыІмыробна,
мани югни йаІххъыл' гъоогъаранбишикІле
аІджал къаджес деш.

Фасил 13

¹ АІкІелнани духе деккини
насийгъаІтбишиле кІыры гъеле,
гъаІясызе тербиейхъа кІыры деш гъеле.

² Инсанни мизел аІкІеликван эхтилет
ыхъаей,
манкъукІле манчин хайир къаджес,
хаинаршикІле джон хайир зулумей къедже.

³ Миз гываадженкъве джун джан
къорамишаъа,
гъеххера йишон гъаъанкъве баля тІабалаъа.

⁴ Кыгъыл' джуни умудбишилхъа деш
гыйхъар,
заІгъмат гъааъана джуни арзубишилхъа
гыйхъар.

⁵ Муъмине ненидjad гъорас нифрат гъаъа,
нягъаІкъна мер бейъабырехъе, русвайлхъа
гехъа.

6 ГьаІкьыйкьатын хьобкуйни йаІххьылхьа
хьигъеще,
нягьаІкьна джуни гьоран йаІххьыл'
азмишаъа.

7 Са ворна, гьидджуд дена, вудже вудж
катхуда ву гьагва;
сайир ворна, хебни девлетиква, — касибву
гьагва.

8 Малан гичІике инсанна ыІмыр гьиваадже,
касибыхьаб джан алищесда гичІ дешда.

9 Муъмин инсанаршин ишыгъ шадваликва
гөйхьан,
нягьаІкьынбишда чирахьыб кІябхьаІсда.

10 Теккаббырийвалин алдабхьуний идахье,
амма няаей маслягьаІт, маа аІкІел воохье.

11 Чилеб алхьана девлет дагьылмиш
вухьес,
заІгьматука савъуна меб гьеххевхьес.

12 Быкыр девхьана умуд йикІен ыкІар водон,
быкырхьайн дилег ыІмырна йивобна.

13 Ивгьойнчихьа кІыры гьиделенкьве вудже
вудж гьалакаъа,
васийхьа кІыры гьеленкьве мукафат алятІа.

14 АІкІелнанбишин дарс ыІмырна
былахобна,
манчин аІджални тораке гьивадже.

15 КІорани аІкІелин маргьаІмат гьооле,
нягьаІкьни йаІххьын аІджалысхьа
ыккейка.

- 16 Башда эйхьенкъве аКелеликва иш
кьоодже,
вугьнуцЕ меб джуна бачІаІрийвалла
гъаагва.
- 17 ЫГътибар дешди элчей баляа абайле,
ыІгътибарнани элчей гумрагъийвалла
абайле.
- 18 Тербие къабыл' гьидяуна касибхъа,
гьыІрматыле къеъэхъа;
шавае джун нукъсанбы къабыл' гъау,
манкъуна гьыІрмат гъеххе воохъе.
- 19 Быкырхъайни дилегбише рыІгъ шадаъа,
вугьнуцУс писвалла къалербчий лап
дагъамын водон.
- 20 АІКелелнанбишиква гюъур-сугъоцийн
аКелел гъеххааъа,
вугьнуцІаршиква аликкыйн баляа
абляаъа.
- 21 Бынагъкарни хъигъна баляа ивийкар,
муъмин инсаныс абадыйвалла гьооле.
- 22 Югни инсанна девлет невабишисыб ирсна
гъивийхъар,
бынагъкаре савъуна девлет муъминыс
къисмат вухъес.
- 23 Касибын маІгъсул болда ыхъаейд,
къанун девхъайнкъаІ ман маІгъсул
хъоІхъаІсын.
- 24 Шавусей туІба хъивийкан, манкъус дих
дийкан,

шавусей дих ыккан, манкъуссе башда гъайй
кІел-гъидийхан.

²⁵ Муъмине ацІесын мейн ойхъан,
нягъаІкынкъуна вухъун къаІраб аахва.

Фасил 14

¹ Хъунащени аІкІелин хав аляъа,
хъунащени аІкІел девхъайн чише ман
хъойтал.

² Пынишиле хъаІйкъаІнна хъоркура
гъойгъар,
Мана хъидяацІана мер доламабы гъаъа
ийкар.

³ Теккаббырын лагълагъ манкъуна
чуІмкѣбна,
ацІаал'нани къаІсинбишин гафбы
манбишин къорамишавъий водон.

⁴ Яцбы дешинбы, сакІанбыд къаІрад,
гуджнани яцбышиква мед — болун маІгъсул.

⁵ ГъаІкІени шагъадэ алдамишаъас деш,
намус дешди шагъадын нафас гъораква
эйхье.

⁶ ГъаІясызе ацІаал' тІабал' гъаъа, йиджыд
джусхъа идяаке,
башда эйхъенкъус мед ацІаал' рагъаІтда
авайке.

⁷ ВугънуцІуке акъаІна хъихъе,
манкъуке аІкІелнан къайхъес деш.

- 8 Башда эйхьенкъуна аІкІел джуна йаІхъ
вацІавхъай водон,
вугънуцІаршин башда девхъай манбишди
макарбишей водон.
- 9 ВугънуцІарше бынагъбишике темиз
воохъенбишиле ахъаІнабы гъаъа,
амма Пынишилхъан иням
намуснанбишиква водон.
- 10 Тек инсанни йикІекІле ацІа манкъун
уцІурбы,
мебынбишиква битІал гьидяу ахва манкъун
шадвал’бы.
- 11 Намус дешинбишди хаас айтхъуй
къисматда,
намуснанбишди чадырас байлемиш вухъай
къисматда.
- 12 Са джура йаІхъ хъобкуба хьинне
къоодже,
амма манчин ахыр аІджалысхъа хъайле.
- 13 МахуІдыд эйгъен, — маджлисни йыІкъней
йикІ дерде эхъа,
шадвалихъаб хъигънаб дерд хъавайле.
- 14 Нишини хъигънаей нягъаІкъна гъаркІын,
вуджейд ман алятІа,
югни инсане меб джуни заІгъматна гъаІкІ
алябатІа.
- 15 Джегъиле гъар кал’майлхъа иням гъаъа,
илийхъаранкъве гъар аддымыс фыкыр
гъааъа.

- 16 АІкІелнана хъАркъын писинчике
сийкІална,
вугънуцІ мер сийхаІна, нишиле джар
хъАЙкъан деш.
- 17 Гъащуй экІра хъАІлэй эхъа, манкъве
баІЧар ишбы гъаъа,
писин нийятнана инсан къаджес ыккыйкан
деш.
- 18 Джегъилершина ирс вугънуцІыйвалла
вобна,
ацІаал' илвийхъаранбишин тадж водон.
- 19 Писинбы югни инсанаршини оІгийл,
нягъАкъынбы дюзгунни инсанаршини
дарвазайни оІгийл къарацабишил
гивъарас.
- 20 Касиб къоншийсыр деш ыккыйкан,
катхуда мер гыргынбишис ыккыйкан.
- 21 Къоншийс нифрат гъаъанкъве бынагъ
гъааъа,
касибна хыл' авхъаахъана бахтиварорна.
- 22 Шавае писин нийят гъаъа, мана
йаІххыле къегъехъа,
инямий мугъуІб югун гъаъанбишиква
водон.
- 23 ЙыІкъни ишбишике гъАІмаше хайир
алятІа,
къАІрани эхтилетике текба аІгътиядж
алябатІа.
- 24 Девлет идракнанбишин тадж водон,

- вугънуцIаршин безек манбишин дацIаал'
водон.
- 25 ГьаIкIени шагьадэ джанбы аIджалыке
гьивадже,
писин нийятнанкъве мед гьораква нафас
алятIа.
- 26 Гьынишена гичI йигънаб, йигъни
кул'фатбишдаб архайнийвалла вобна.
- 27 Гьынишена гичI ыIмырна былахобна,
манчин аIджални тораке гьиваадже.
- 28 Паччагъна ахтывалла халкъыни
хебваликва вобна,
халкъ кIыл' хьихъайнкъаI, паччагъыр
хъекIана.
- 29 ЭкIба хъаIл хъидайлена аIкIеликва эйхье,
экIба хъаIл хъавайленкъве баIчIарийвалла
гъаагва.
- 30 ЙикI сакитда, джаныд сагъламда,
пахылуйвалин баркIубы хъыIчаъа.
- 31 Касибар дердей аагъанбы, манбы
Ибхъыйнкъухъа писба иляака,
ёхсуларшини балейн аахванбише манкъус
таIърыф гъаъа.
- 32 НягъаIкъынбишин писин джолхъаджад
къаихъас,
муъминна джуни темизийвалин гьиваджес.
- 33 Хедын ацIаал' аIкIеликвани йикIей
гудмишехье,
вугънуцIаршини арайлид ман къеджен.

³⁴ Халкъына ахтывалла гьаІкыйкъатука
воохье,

бынагын меб мана кІыл' хъааѡа.

³⁵ Паччагь аІкІелнани нукарыле разийра
эйхье,

аІйибнан ишбы къеджени нукарылхъа хъаІл
гъааѡа.

Фасил 15

¹ Сакитни джавабын хъаІл аваІанааѡа,
серт кал'майн гьыІрс гъеххе гъааѡа.

² АцІаал'нанбишди мизен идрак экІаѡа,
вугьнуцІаршини гІаленче тек са
сарсахийвалла хъугъоочІе.

³ Гынишени улеббишикІле гыргыда
къеджен,

писинбишихъар илякка, югунбишихъар.

⁴ Диндживалисни маслягъаІтна миз
ыІмырна йивобна,

алдамишааѡани мизен рыІгь гъалакаѡа.

⁵ ВугьнуцІе деккин тербие масхара гъаѡа,
аІйиббы къабыл' гъауна мер аІкІелейхъа
хъарайле.

⁶ Муъминни хаа хедда гыранын кар эйхье,
нягъаІкъни инсаныс карани гъеххехъайн
баляа абляаѡа.

⁷ Идракнанбишди гІален-мизен ацІаал'
еймишаѡа,

вугьнуцарше маІхдун ишбы деш гъаа.

⁸ НягъаІкьынбише гывона кьурбан

 Пынише къабляаа деш,
муъмин инсанаршин дуъаІбы Манкъус
 хошда эйхье.

⁹ НягъаІкьни инсанна йаІхъ Пынише

 къабляаа деш,
гъаІкьыйкъат тІабал' гъаана мер Манкъус
 хошра эйхье.

¹⁰ ЙаІххыле азмишхъайнкъус йыІкьна

 джаза гывлес,
аІйиббы къабыл' гьидяана
 батмишхъесда.

¹¹ АІджал, гъабтІыйнбишин джигабы

 Пынишис ашкарда водонбы,
гъалед хедда инсанаршин йикІбы
 МанкъукІле ацІа.

¹² ГъаІясызыс джун аІйиббы ашкар гъайй

 ыккыйкан деш,
идракнанбишди маджлисейр мана ахва
 деш.

¹³ ЙикІ шаддананкъаІ, акъвад ачмишехе,

йикІени мед дерден рыІгъ гъакъвараа.

¹⁴ АІкІелнани йикІен ацІаал' тІабалаяа,

вугьнуцаршин итхъун баІчІарийвалла
 вобна.

¹⁵ Касибын нен джад йигъ кІарда эйхьен,

бахтиварын мед йигъбы гъаІмашийна
 даватобна.

- 16 Гынишена гичИй кЫлданан кьарарукан
кар,
хебни хазнайлейий гьаІмашийни
кьайгъуйле югда водон.
- 17 МугъуІбукан мейвабишин йыІкьыгъийн
итхьун,
нифратука кокни данайни чуранукани
отхьуныйле югда водон.
- 18 Джошмишехьени инсане алдабхьуний
еймишаъа,
сабырнани инсане мед душманийвалин
оІги алятІа.
- 19 Кыгъыл'на йаІхъ зазаабы аляды гьацІе,
иш вацІанбы меб аІкьни йаІххьын
ивийкар.
- 20 АІкІелнани духе дек шадаъа,
вугънуцІе ед дердейхъа арачче.
- 21 Илдийхьарна аІкІелдешинчиле шадехе,
илийхьарна хьобкуни йаІххьын айкІан.
- 22 МаслягъаІт дена иш хайир дена вухьес,
маслягъаІт гьааъанбы хеббахьей иш
угъурука вухьес.
- 23 Агар джаваб хьилес ахыІей, шадвалла
воохье,
лязимын джаваб хьивойд гейд югда
эйхье.
- 24 АІкІелнана инсан, гьабтІуйнбишин дияр
кьаледчу,
ыІмырни йаІххьын агьалла илхьечІе.

- 25 Теккаббыраршин хайбы ГЫнише
хьотталас,
амма сипЫрыйн джига Манкъве
къорамишаъас.
- 26 Писин нийятбы ГЫнишис хъаЛада
эйхье,
темизин нийятбы мед Манкъус хошда
эйхье.
- 27 ТамаГькаре джунни хаалхъа баляа абляаъа,
шавае рушват илдябатГа, манкъуна ыМыр
хылийба вухъес.
- 28 Муъмин инсане джаваб хъилессе гыхъа
фыкыр гъааъа,
нягъаКъункъуни гАленче писвалла
кАявайКан.
- 29 ГЫниш нягъаКъынбишике акъаАна
эйхье,
муъмин инсанаршини дуъаЙле мед кЫры
гъеле.
- 30 Ишгъеквани иляккыйн йикI шадаъа,
югни севинджийн къаркъала уТумаъа.
- 31 АКелнани танкъытыхъа кЫры гъелена,
идракнанбишди джаргэй гъаАмаше ихъес.
- 32 Шавае насийгъаТбы къабыл' гьидяъа,
джус зиян гъаъа,
тахсырбы къабыл' гъаанкъве аКел
къазанмишааъа.
- 33 ГЫнишени гичИин идрак хаР хъаъа,
аслаГъийвалла гыИрматыле гыхъа воохъе.

Фасил 16

- ¹ЙикIейдын фыкырбы – инсаные,
манчин вукIлелхъа гьидхырий –
Гынишике.
- ²Гъарункъе джуна йаIхъ темизба вухъай
гыIсаб гъааъа,
Гынише мед йикIбы ёхламишааъа.
- ³Гъу къаджесын ишбы Гынишисхъа хъиле,
йигъын фыкырбыд вукIлелхъа
гъихъарасынбы.
- ⁴Гынише гъар кар джуну макъсадука идхъы,
нягъаIкънар баляанани йигъыс ирхъы.
- ⁵Такаббыр йикIнанбы Гынише къабляаа
деш,
манбы няхуIб джаб джаза дена аахвас деш.
- ⁶Инямыний мугъуIбун бынагъбы илещенбы,
Гынишени гичIиныд баляабы акIанааъа.
- ⁷Гыниш инсанни ишбишиле разийрахъей,
манкъун душманарыб Гынише
барышмишаааъа.
- ⁸Муъминыйваликван кIылданан,
нягъаIкъыйваликвани хедни къазынджиле
югда водон.
- ⁹Инсане вудже джусда йаIхъ сечмиш гъаааъа,
амма гъогъарасын сура Гынише гъагва.
- ¹⁰Паччагъни мизел аIршеле хъадыин
кал'мабы эйхъе,
манке къеджен диванбыд аIдалатука эйхъе.

- 11 Дюзгунун терезюгун вукІул’бы
Гынишике водонбы,
кьочІейдын чекийн кьаебыд Манкьве
идхьыйнбы водонбы.
- 12 НягьаІкьын ишбы паччагьарше кьабляа
деш,
аІдалатука тахт утІумоохье.
- 13 Паччагьаршис аІдалатукана миз кьабыл’
воохье,
манбишис хьоркура йишонаъана кьабыл’
эйхье.
- 14 Паччагьна хьаІл джан алятІас арна
азраилёрна,
каамил инсане манар сакит гьаъас.
- 15 Паччагьни ачухни сифатэй ыІмыробна,
манкьбуна маргьаІмат юххьанийн гёгьуй
водон.
- 16 АцІаал’ сайй кІыняаІгьа саййле югда
водон,
идрак алятІыйд нукІрайле кьийматука
водон.
- 17 Намуснани инсанаршина йаІхь зулумуке
кьырагьыл’ воохьена,
йаІххьыл’ азмиш дехьенкьвейд джан
гьивадже.
- 18 Теккаббырийвалла баляале гьихъа воохье,
фалакатылед гьихъа оІгмишхъай эйхье.
- 19 Фагьыаршиква кІыл’валла гьааъа
гудмишхъай,

- теккаббырийвалла гъааъанбишиква
 таланын кар битІал гъайиле, югда водон.
 20 Башда эйхъенкъве хайир алятІас,
 ГЫнишилхъа иням гъаана бахтиварорна.
 21 ЙикІен идракнана аКІелнана эйхъе,
 хошни гафукад иням гъеххехъе.
 22 АКІел инсаныс ыІмырна былахобна,
 вугънуцІна джаза манкъуна баІчІарийвалла
 вобна.
 23 АКІелин инсаныКІле лязымын кал’мабы
 эйгъе,
 манкъуни гафылхъад иням гъеххехъе.
 24 Хошна гаф петякэйн итодон,
 рыГгыс шадвалла, джанас хъувадкуй водон.
 25 Са джура йаІхъ хъобкуба хъинне къоодже,
 амма манчин ахыр аІджалысхъа хъайле.
 26 Охъанасди къыкни мей иш гъаанкъве,
 джус манкъве тавсун гвилес деш.
 27 Ярамаз зулум ибхъес устадор,
 манкъуни гІалена ялав оІртанык’ акар.
 28 ГыІллекар инсане къалмакъал абачче,
 быІгътанче достар джурааъа.
 29 Залыме къонши алдамишаа,а,
 гъамыр писди йаІххъылхъа сакІалаа.
 30 ГыІллейкван нийятнанкъве ул’ гивийхаІ,
 шавае пишнибы хъичІокараа,а, манкъве
 нягъаКкъын ишбы гъаа.
 31 Джагваран чІаІр гыичІомчІаран таджодон,
 хъобкыйни йаІххъын къазандж водон.

- ³² Сабыр куштюкурни гуджуле кьуватука
водон,
шавуссейе вудж адхъас ахаI, шагъарбы
алятIанкъуле гуджука ворна.
- ³³ Хъытхъалейнче чоп илхъооще,
амма нена джаб гьуIкум Пынишике вобна.

Фасил 17

- ¹ ХъитIибкIынна гынейна хыIванан динджин
хав,
маIъраканани, къалмакъалнани хаале югун
водон.
- ² АIкIелнана къул до батмиш гъаъани
духайна агъа эйхъена,
манкъуни чубишикваб деккике мирасна
авхуна девлет битIалааъана.
- ³ НукIрайий кIыняагъаI цIайни кураней,
йикI мед Пынишени имтагъанбишиква
ёхламишаъан.
- ⁴ Писди инсанна фагъым чапаIл
аIмалбынани гIалил воохъе,
гъор гъаъанкъвейд фитнакарни
джуваббишилхъа кIыры гъеле.
- ⁵ Шавае фагъыр инджимиш гъаъа, манкъве
мана Ирхыйнкъуле аIйибодон гъаъа;
гъащуге мерункъуни дагъамийвалиле
шадехъе, мана Пынишени аIзабыке
къаттихъанас деш.

- 6 Невабы эгълибишин таджодон,
духбишда уфтанийвалла декяр вобонбы.
7 Сарсахык' лайикбукан эхтилет идякIуйн
хьинне,
доюкани инсаныкид гьоракан эхтилет
авакIа дешин.
- 8 Рушват гьооленбукIле мана джаду хьинне
кьоодже,
нени суралхъа сабкIылэйб, гыргынанкъаI
хайир водон.
- 9 МугъуIб тIабал' гъаьанкъве инджимишхъай
кIелиханаъан,
йикIей кин гывадженкъве дост акIанаъа.
- 10 Башда эйхьенкъве ивгъойн тахсир
къабляъан,
вугънуцIус ыхыIйхани ваIшни далыныр
башда гъаъа деш.
- 11 Писда инсан къалмакъални хъигъна ийкар,
манкъуни эксина аIджална маляик
къахилес.
- 12 Путабы алятIуйни сёюка растына
хъарий,
джуссе вудж аххъас дяхаIни вугънуцIука
растына хъарийле югда водон.
- 13 Шавае гъаййни югунчис писин хъеле,
манкъуни хааке писин джурахъес деш.
- 14 Алдабхъунийн гибгъылый хьинени
бендини хъодхуйк' акар,
дявъаI гивгъалассе сабыр гъеъэ.

- 15 Залымна багъышаъас, бынагъ дешда
джазаламышашаъас –
къоЙид сана ГЫнишес хъаІлада водон.
- 16 ВугънуцІус пулна киса нишисдане?
АКІел дешхъей идракыйвалла няхуІбне
алившес?
- 17 Достун мугъуІб гъаІмашийн водон,
чоджун ирхъыйд дагъамни йигъысын водон.
- 18 Башда дехъенкъве хыл’ авхъу,
мерункъун бордж хъилес гардана алятІа.
- 19 Къалмакъал вуккуйкананкъус бынагъ
вуккуйкан,
вудже вудж ахты хъаъанкъве аІджал
хъойтІал.
- 20 Гъораквани йикІекІле югун къаджес деш,
гъыІллейквани мизен балейхъа арачче.
- 21 Шавае вугънуцІ ирхъы, манкъве джус дерд
ибхъы,
духайни сарсахийвалилер дек шад дехъе.
- 22 ЙикІена шадвалла югна дарманобна,
уцІурнани рыІгъын джан хъеххъваъа.
- 23 НягъаКъункъе этикык’ авгъанче рушват
алябатІа,
махуІдыд аІдалат харабаъа.
- 24 Илийхъарна ацІаалихъа илякка,
вугънуцІун мед бахыш – дюнйейни гъар
суралхъа.
- 25 АКІел дешда дих деккисин хаджалат
водон,

едисыб гьаІмашийна дердѣбна.

²⁶ Тахсир дешинкѣуке джарма алябтІый,
доюканар хѣобкубийвалил алла гетуй писда
ишобна.

²⁷ Кар ацІанкѣве эйгъенчиле аІгътият гьааѣа,
аІкІелнана сабырука эйхье.

²⁸ ВугънуцІна кІитІоркІулуйнкѣаІ,
идраканкѣус гьыІсаб гьаѣа,
гІал' садчийнкѣаІ – аІкІелнанкѣус.

Фасил 18

¹ Джулер алхѣа гудмишехъенкѣве джус
ыккананбы гьаѣа,
аІкІелнани маслягьаІтбишилхѣад кІыры
гьеле деш.

² ВугънуцІус фыкыр гьавѣий къаблехье
деш,
амма вудж аІкІелнана хьинне гьагуй
къаблехье.

³ НягьаІкъни инсанука сарчийн
гьыІрматыле къаѣайгье,
намус дешинкѣука сарчийн русвай гьаѣа.

⁴ Инсанын эйгъен кал'мабы кІоран хьянбы
водонбы,
идракин чешмабы гьадахъван дамабы
водонбы.

⁵ АІдалатни оІгийл тахсирнана зулумкар
къорамишай,

муъминнар тахсиркар гъайй писда
ишобна.

6 ВугънуцІункъуни мизен къалмакъал
абачче,

Галиныр вудж гетаъа.

7 ВугънуцІунъкуни гафбишей манкъун
аІджал водон,

Гал'-миз мед джусда чІенкІобна.

8 Гъийбат гъааъанкъуна гаф шарбат хъинне
иттуба хъавайле,

кІораба джанэйхъа ивийшар.

9 Кыгъыл'ба иш къооджена
дагъылмыш гъаъана ворна.

10 Гынишен до гуджнана къала вобна:
муъмине маа хаІм гъааъа, хатаакер
гываджена.

11 Катхудайна девлет манкъуна утІумна
къала вобна,
мана манкъукІле дагъылмиш дехъен сангар
хъинне къоодже.

12 Теккаббырийвалла аІджалыле гыхъа
хъавайле,
аслаГъийвалла гыІрматыле гыхъа воохъе.

13 Эйгъен къайхъессе гыхъа джаваб хъивуй
аКІел девхъайий наш хъидехъай водон.

14 УтІумун рыГънана ыкІарбишди оГъдана
хъалесда,
амма рыГъ бошедахъей, чара няхуІбне
къавджес?

- 15 АІкІелнанкъуни йикІен ацІаал' саъа,
идракнанбишди кІырбишед ацІаал'
тІабаляъа.
- 16 Магарышин йаІхъ темзяаъа,
чІекІни гъаІкимаршисхъа вуккэйка.
- 17 Диваныл' цІерра гиргъылна къамехъе,
къоІръэсда цІеррийнкъуни эксина далилбы
адляъа гигъалас мей.
- 18 Абчийни чопан цІыцІавхъайбы
маслягъаІтылхъа хъавалаяаъа,
гуджнаба сивийхаІнбыб сана-санкъуке
джурааъа.
- 19 Цимис хъихъана чодж алябтІас дяхаІна
къала вобна,
алдабхъуний дарвазабишилни шефтейк акар
вобна.
- 20 Инсан джуни гафбишди мейвабишин
ацІяъа:
гъиджое мизен къазанмиш гъау, манчиквар
айцІена.
- 21 ЫІмырий аІджал мизени гъуІкумей
водон,
шавае манчиква доствалла гъааъа,
манчини мейвабишин дад къаджесын.
- 22 Шавусей абырнана хъунаще авайкы,
манкъусхъа хазна авайкы,
Гынишенаб маргъаІмат гябы.
- 23 Касибе рагъыІм гъоохъа,
катхуде мед кубутюн джаваб хъеле.

²⁴ Достар хеббананкъве вудже вудж батмиш
гъаъа,
амма чоджуле инямукана достур эйхъена.

Фасил 19

¹ Камалука гудмишехъена касиб
гъор гъаъани вугънуцѹле югна ворна.

² ДацІаалин джанани умудбишис хайир
гъелен деш,
телесмиш эйхъенкъунуд къелбы
итойтананбы.

³ Инсан аІкІел дешвалин йаІххъыле
къагъайгъе,
йикІейнче меб Пынишилхъа хъаІл гъааъа.

⁴ Девлетин достар гъеххе гъааъа,
касибийвалин меб достар авакІанааъа.

⁵ Гъор гъаъана шагъид джаза дена ахвас
деш,
гъораква нафас алятІанар саламатра ахвас
деш.

⁶ Хеббананбише доюкани гъаІкимаршис
ялтахыйвалла гъааъа,
пайбишис хыл' ачухнанкъукар гъащухъейр
дост эйхъе.

⁷ Чубишисыр касиб хъаІлара эйхъе,
достар манкъуке лап джаб акъаІна хъоохъе.
Манкъве достар тІабал' гъааъанкъаІ,
саджар авайке деш.

- ⁸ Шавусе джус югун ыккан, манкъве
башдахъай тАбал' гъаъа,
идрак гывадженкъве хайир къазанмишаъа.
- ⁹ Гъор гъаъана шагъид джаза дена ахвас деш,
гъораква нафас алятАнар батмишхъесда.
- ¹⁰ ВугънуцІус дабыквана ыІмыр деш
аваакІва,
къулэ ханаршилхъа гъуІкум гъавыйд деш
аваакІва.
- ¹¹ АІкІелин инсан хъаІлаке гывадже,
хебвалла мерункъун бынагъбы багъышаъэй
вобна.
- ¹² Паччагъна къзаб асланни мырык' акар,
манкъуна маргъаІмат меб окІал'ни шегъик
акар.
- ¹³ ВугънуцІна дих деккин уцІур водон,
алдэйхъванна хъунаще хъян кІяйкІанан
даха водон.
- ¹⁴ Хавий девлет деккикена мирасобна,
аІкІелнана хъунаще мер Пынишикена
пайобна.
- ¹⁵ Кыгылийвалин кІорани никІэйхъа
арачче,
сегъленкарийвалин мысвалейхъа кІерачче.
- ¹⁶ Ивгъойн гывадженкъве джан гывадже,
йаІхъбы хъидяъана мер батмишехъе.
- ¹⁷ Саилис гъеленкъве Пынишисодон гъеле,
Пынишед манкъус гъеххаликва сакІалаъан.
- ¹⁸ Гедж гъидяу дих башда гъеъэ,

илекке, мана гъалак гымаѡа.

19 Акъвейхъа сийкІаланкъус джаза гывле,
вахтал' тадбир къидевджей, дагырар пис
хъихъес.

20 НасийгъаІтбишиле кІыры гыле, тербие
алетІе,
вахт хъавалесда идракылхъа гъу гыхъарас.

21 Инсанни йикІей хедданан фыкырбы
эйхъенбы,
амма ГЫнише ивгъойнбы быкырехъе.

22 Инсанаршини арайл ыІгътибар
къийматука водон,
касиб фырылдахчийле хошра эйхъе.

23 Инсанар ГЫнишини гичІин гудмиш
воохъе,
манчин ацІына рагъаІтра къийсанна.

24 Кыгыле хъаттейхъа хыл' гъодакке,
амма гІаляхъа гыхъараѡа деш.

25 ГъаІясызыс джаза гъооле, джегылер
аКІлейхъа хъавайле,
башда эйхъенкъве мед джукІле ивгъойнбы
къабыл' гъаѡа, вакен дарс эйхъе.

26 Деккини акъвейхъа сийкІална, ед'
къегъейшена,
хаджалатыс, дердес ирхына дихорна.

27 Дих! АКІел гъоолена гаф къалебчей,
ацІаалике къырагъыл' ахвас.

28 Бейкара шагъиде аІдалатыле рычханд
гъаѡа,

нягъаІкыйвалла намус дешинбишин
одхъуний водон.

²⁹ ГъаІясызыйвалла гъаъанкъус диван,
вугънуцІус йыІкъ гетасын далар камхъес
деш.

Фасил 20

¹ Чахыр гъаІясыз кар водон, ичгийн
къалмакъал абайле.

ЙаІххъыле къагъабкІуйнбы идракылхъа
гъивийхъар деш.

² Паччагъна къазаб асланни мырык' акар,
мана аблявбий ыІмыр гичІик' авхъа хъивуй
водон.

³ Алдабхъунийле къырагъыл'на шоІгъратей
эйхъе,
вугънуцІ мер къадархъун къалмакъалейхъа
илекка.

⁴ Цывыл' джига идезуна кыгъыл',
хъийшаланкъаІ гыччуд дена ахвас.

⁵ ЙикІес гыранна фыкыр кІорана
чаврумобна,
аІкІелнанкъуссе мана хъыгъавшес
вахаІсда.

⁶ Хеббананбише джо ыІгътибарнанбы ву
гъаІрай гъааъа,
амма инямукана инсан тІабалыгъас
ихъесдане?

- 7 Муъмин аЙиб дена гудмишехе,
бахтиваробна манкъуна насыл.
- 8 Паччагъ диван гъабас тахтылхъа
гюъурийнкъаI,
манкъве, писин къаджы, югунчике ман
алягъу джураъан.
- 9 Шавуссе ахаIей эгъес: «Йизди йикIей
дешда макар,
йизди бынагъбишике зы темизхъана?»
- 10 Алдамишааъан гёодкый, алдамишааъан
илёодкый —
къоIйид сана ГЫнишис хъаIлада водон.
- 11 КЫл'валике инсан къеджени ишбишике
ацIахъе,
темиздаей, дурустдаей манкъун ишбы.
- 12 КЫры — сес кыйхъен, ул' — ишыгъ
къооджена,
кЫрбыд, улеббыд ГЫнише идхы.
- 13 Къайсиний ыккыйканхъе, касибийвалла
гозетеэъэ,
айыхра ыхъаей, ацIесын кзык ихъес.
- 14 «Харабын малод!» — илещенкъе эйгъе,
алищу кырагъылхъа хъихъайнкъаI,
оIгмишехе гийгъал.
- 15 Дюнйел кЫняагъаI, хедда якъут водон,
амма аКIеликван кал'ма эйгъена миз
джавагъириле кыйматука вобна.
- 16 Мерункъус заминна илёзурункъве,
тюлибы заминна хъеле,

махуІдын гиравуд мерункъуни хъунашеке
гийхъе.

17 Гъораква къазанмиш гъаийн гыней иттуда
эйхъен,

амма Гале ман гъургыйлхъа сийКал.

18 Фыкыр маслягъаІтей арайлхъа
хъавайле,

дявъаІ вуккэйканкъаІ, нясийгъаІтылхъа
кІыры гыле.

19 Миз ивийкарааъанкъве сирбыд
ачмишаъас,

маслягъаІт къоодже – мизекІурука
симарачче.

20 Деккилхъа, едилхъа къаргъыш гъаъанбы
зулматейхъа гябкІуйнкъаІ,

манбишда чирах кІябаххъаІна.

21 Писди напсука алябтІуйни мирасын
шавус джад хайир гылес деш.

22 Писвалин аІваз хъаляъасын ву иммейгье,
Гынишилхъа иням эдхъе, Манкъве гъу
гываджесда.

23 Гъоракван терезюгун къаебы Гынишис
хъаІлада эйхъенбы,

алдамиш гъааъан терезюгбыд гъалатІукана
ишобна.

24 Инсанын ийкырий Гынише гъагва,
махуІдхъей – инсаныкІле джуна йаІхъ
няхуІбне вацІавхъес?

25 Фыкыр гыдявъу телесюкда гъаийн кІын’,

сайид алятIуин аIгъд инсанысда чIенIюбна.

26 Идракнани паччагъе нягъаIкьынбы
мыцыс гывлес,
мыгIрабишей манбишиле илгъичIу вара
гъаъас.

27 Инсанни джанан йаIгъ ГIынишена
чирахобна,
манкъун гъар аIгъза ишыгъэI къеджен.

28 Инямыний мугъуIбун паччагъ гывадже,
инямука тахт утIумааъа.

29 Джаванаршис такъатын ишыгъ гъеле,
къаIсинбишис джагварани чIаIрын ярашугъ
гъеле.

30 Ярабише, ыIхнабише писинчике юг
хъаъа,
гетуин инсанын дамарбы темиз гъаъа.

Фасил 21

1 Паччагъын йикI ГIынишени хыле водон,
наIвейдын хъян хьинне няхъае ыккан,
махъад сакIалаъан.

2 Джуни иляккыйква инсан гъаIмаше
гъахълыра эйхье,
амма ГIынише йикIбы ёхламишаъа.

3 ГIынишис, джуни дойил къурбан
гъооленкъуле,
дюзгунба, аIдалатука иш къооджена гейр
ыккыйканна.

⁴ Такаббырыкван иляккый, оІгмишехьен
йикІ

нягьаІкьынбишин ишыгъ хьинне
бынагьобна.

⁵ Ишкар инсанни фыкырбише болвалла
гьооле,

тентюкийвалин меб — аІгьтиядж абляаьа.

⁶ Гьораква кьазанмишавьуна девлет
нафасука кьоокана бурку вобна,

аІджалысхъа кьадархьуний водон.

⁷ НягьаІкьынбишди залымийвалин манбы
джо гьабтІас,

манбишис аІдалатука гивъыр-сугьооций
дийкьинийн.

⁸ Бынагькарна йаІхъ доламайква воохьена,
аІнгал дешинкьун ишбы дюзгунда эйхьи.

⁹ Хаани дахани вуттул' кьалирхьуй,
алдэЙхьванни хьунащейква са хаа

гудмишхъайле, югда водон.

¹⁰ НягьаІкьункъе зулум тІабал' гьааьа,
дёлеснар манкьус хьийкан деш.

¹¹ ГьаІя дешинкьус джаза гивуйнкъаІ,
джегьил аІкІелейхъа хъарайле,

идракнанкьус насигьаІт гьивле, манкьун
ацІаал' гьалед гьеххехьесын.

¹² АІдалатнани Пынише нягьаІкьынбишди
хаана фыкыр гьааьа,

манбишилхъа баляа аблявьу джаза
гьооле.

- 13 ШавукІлейе кумагыс хьоотІална гьаІрай
кьидивийхье, кІырбы утІумаъа,
манкьунаб кумагыс хьоотІална гьаІрай
шавукІледжаб къавхьес деш.
- 14 Дюглебни гьаІдиейн хьаІл аваКІанааъа,
этякэйнче гьивойни рушватын
оІджемишхьайд акІанаъан.
- 15 АІдалат муъминни шадвалис,
залымнид гичІис ыккыйкан.
- 16 Гьащуге аКІелни йаІххыле къагьирхьу,
гьабтІуйнбишди оІлкайл уймишхьес.
- 17 Шадвалла вуккананбишис касибийвалла
хьавайлена,
болни суфрайл чакыр илэгъанкьухьаб
девлет воохьена деш.
- 18 Муъминни мей нягьаІкъна аманатна
аляратІанахье,
темизинкьуни мейр гьоралай аманатна
аххъаххъанахье.
- 19 Гьалгъала абаччени, алдейхьванни
хьунашеква санар гудмишхьайле,
сегьрайл гудмишхьай югда водон.
- 20 Идракнанкьуни хаа кьийматукани каран
хазнабы кІыл' хьейдахьенбы деш,
вугьнуце мед гыргыда дагьылмишаъан.
- 21 Гьащуге аІдалатнийий инямни хьигьна
ийкар,
манкьухьаб югна, темизна, гьыІрматукана
ыІмыр вухьес.

22 АІкІелнанкъве игитершина шагъар таІъби
гъааъа,
манбишда умуднана утІумна къалаб
дербадер гъааъа.

23 Шавае миз кІитІёбкІул гываадже,
манкъве вудж балябишике гывадже.

24 Теккаббырийвалнани, оІгмишехъени
инсанын до гъаІясызын до водон,
гъаІясызыйвалла гъавъуй летти меб гъааъас
вуккуйкан.

25 Кыгъылин дилегбы манкъун аІджал
водон, наъас ву ивгъуей
манкъуни хулеббишис иш гъааъас вуккан
деш.

26 Кыгъыл' йигъыле йигъылхъа дилегбы
гъеххъа эйхъе,
муъмине мед хъидийкын рыцІкъ битІалаъа.

27 НягъаІкынбише гывуна къурбан
хыІвчий водон,
писди нийятука гывуна къурбан лап джад
хыІвчий водон.

28 Гъорбы гъаъана шагъад хъикІасда,
шавукІлейе гыргыда къайхъы, манкъуле
кІыры-гяххъан.

29 НягъаІкъункъе джуна теккаббырийвалла
гъаагва,
амма хъоркуна джуни йаІххъын мыІкъамра
айкІан.

30 Идрак, аІкІел, насийгъаІт

Гынишени оГийл гьидджуд дешодон.

³¹ Сачаахарасди йиггыс балкан
гьаІзрааъа,
къамхъай мед Гынишике водон.

Фасил 22

¹ Югун до девлетиле гыранда водон,
инсанаршин мугьуІб кЫняагъаІле,
нукІрайле югда водон.

² Катхудар, касибыр янашеба илёозар:
къоІйирсана Гынише ибхъы.

³ АІкІелнана, баляа къавджу, дюглехъена,
джегылер меб, гыхъа хъигъебчІу, балейхъа
абакІва.

⁴ АслаГъийвал'нийий Гынишени гичІна
натийдже девлет, гьыІрмат, ыІмыр вобна.

⁵ Намус дешинкъуни йаІххъыл' тиканбы,
чІенкІбы эйхъенбы,
джан хъикканна мани йаІххъылхъа ичІес
деш.

⁶ Джаваныс хъобкуна йаІхъ хаІр хъеээ,
мана къаІсвалейр мани йаІххъыле сакІалас
деш.

⁷ Катхуда касибна агъа эйхъе,
борджнана борджнанкъус къул эйхъе.

⁸ НягъаІкъийвалла оозанкъве баля
хъивийшалас,
манкъуни джазан топпузыд хъыІчІесын.

- 9 Темизин йикІнана, касибус кык гьелена
бахтиварорна.
- 10 Рычхандчий кыагышуей, алдабхуний
чІаІвхьесын,
хьаІлламишебхьайд, цІыцІавхьайд арайл
ахвас деш.
- 11 ЙикІена темизийвалла гывааджена
гафейр хошра эйхье,
паччагысыр дост эйхье.
- 12 Пынише гьаІкыйкыат кьорамишаа,
хаине ивгьойнбы мед Манкье ашкар гьаа.
- 13 Кыгыле эйген: «МагьаІллей асланод!
Хаанче хыггычІуйка манчин зы
гьоІгьасда».
- 14 Мерункьуни хьунащена миз кІорана
кьуйобна,
Пынишена джаза хьабна манчейхьа
кьаихьас.
- 15 Агар джегылни вукІлей
серсерийваллахьей,
тубаІйквани насийгьаІтука мана
аакІанааьас воохье.
- 16 Касибар истисмар гьавьу са катхуда
эйхьена,
катхудабишисыд пайбы гывуна –
кьоІйирсана аІгьтияджейхьа хьавайле.
- 17 Кыры-гыле, идракнанбише эйген
кьайхье,
йизын насийгьаІтбыд джанейхьа алетІе:

- 18 Гъайин эйгъенбы йикIей гываджес иттуда
ихъес,
гъаIмаше манбы йигъни мизел ихъенбы.
- 19 Вахъад гъаIмаше ГЫнишилхъан иням
ихъен,
зы кыйна ман валхъа ашкар гъаъа.
- 20 Зы валхъа хъебцIал' ацIаалин фыкырбы
одкIун,
маа васхъа маслягъаIтыб, билигид авайкес.
- 21 ГъаIкыйкъат эгъесын кал'мабы хаIр
хъихъе,
вал' угъани чIекIынбишисыд хъилесын
джаваб ацIахъе.
- 22 Касиб фагъырор ву соймиш гымаъа,
дарвазайсана фугъарайс джаза гымооле.
- 23 ГЫнишикIле манбишик гъаъанбы къедже
водонбы,
манбы соймиш гъавыйл алла ыIмырыке
гъаъас.
- 24 ЭКIба хъаIл воохъенкъука гъамбаз мехъе,
джазбейхъа эчIенкъукар йаIххъылхъа
хъигъмечIе;
- 25 Дешхъей манбишди йаIххъын алгъааIс,
гъу джаб вас чIенкI гивхъес.
- 26 Мебынбишди борджбишис замин ихъес
телесмиш мехъе, мерункъун бордж
хъилес аIгъд гымеле.
- 27 Бордж хъилес имкан девхъаей, гъу
къилехъан тюлибыд ыккэйс!

- ²⁸ Йиссейна сергъад бадал гымааа:
манчина къае баба-дидейрше гивхъу.
²⁹ Маагъирба иш гъааъана къаджынане?
Манкъве халкъыс деш, паччагъаршис вобна
къуллух гъааа.

Фасил 23

- ¹ Ханука суфрайлхъа гюбурийнкъаI,
йигъни оIгийлни карахъа фагъымука
илекке.
² Охъанасынчилхъа иштагъа хедда ыхъаейд,
гъу йигъын напс гывадже.
³ Манкъуни суфрайлни хорагбишилхъа
тIамаIъ гымааа,
манчин алдамиш гъааъанбы.
⁴ Девлетни хыигъна гейр къидмайхъван,
даянмиш ихъесда вахт вацIавхъе.
⁵ Са манзилна девлетихъа илякка, къоодже
вудж авху дешоб:
чис къаджран хылибы гъау, аливху
аIршелхъа абкIын.
⁶ КъыркытI' инсанын кар имойхъан,
манкъуни суфрайлни хорагбишилхъа
тIамаIъ гымааа.
⁷ Къеджен, манкъун рыIгъ куклакэ водон.
ВакIле эгъесын: «Охъне, илэгъе»,
амма манкъун йикI ваква дешодон.
⁸ Одхъунийн тикад гъаляъасын,

- югун эхтилет гвавагыйда гъаа.
- ⁹ ВугнуцІукІле гьиджооджад иммейгье,
аКІелнани гафыле манкъве ахъаІна гъаас.
- ¹⁰ Йиссейна сергъад бадал гымааа,
етимаршини экынейхъа имечІе.
- ¹¹ АцІахъе, манбишихъар гуджнана
Тарафдар ворна,
манбишди шикаятыхъа мана иляккас.
- ¹² ЙикІ тербиейлхъа сакІалэъэ,
ацІаал’ни кал’мабишиле кІыр-геххъе.
- ¹³ Дих тербие дена кылмарачче,
тубаІйква гетуйке хъикІас деш:
- ¹⁴ Гъу мана тубаІйква гетуйей,
хъикІуйке гываджес.
- ¹⁵ Дих, йигъни йикІей идрак водхъей,
йизди йикІеййиб шадвалла вухъес.
- ¹⁶ Гъу хъоркура йишон гъауей,
зы гыргыни аІзаабишиква шадвалла
гъааас.
- ¹⁷ Йигъни йикІен ненкеджаб
бынагъкараршина пахылуйвалла
гымааааджен,
гъассыре гъаІмаше ГЫнишни гичІей
ихъеджен.
- ¹⁸ АцІахъе, кыйхъийн хъалес,
йигъын дилегбы батмиш ихъес деш.
- ¹⁹ КІыры-гъиле, дих, идракука ихъе,
хъобкуйни йаІхъылхъа йикІ сакІалэъэ.
- ²⁰ Чахыр илэгъанбишиква,

чурунука вухун гяцІяаъанбишиква
симарачче.

21 АцІахъе, кынанана, вухунтІай
касибехъена,

одхун, илѣдгъу сустхъана хъицІырни
тюлибишей ахвана.

22 Гъу ирхыйни деккихъа кІыры-гъиле,
едир къаІс хыйхъайнкъаІ, улеке
къиъмейгъа.

23 ГъаІкыйкъат алище, ман масса гымеле,
идракыд, тербиед, аІкІелиб акІан гыдияу
гывадже.

24 Муъмин духайна дек гейр шадхъесда,
идракнани духейр мана херра шадаъасда.

25 Вассыре декий ед шадебхъеджен,
гъу ирхыйнбыб гъаІмаше шадвалей
вухъеджен!

26 Дих! Залхъа фыкыр гывле,
зы гъобгъурна йаІхъ вацІавхъе.

27 КъаІгъба кІорана къубий вобна,
мерункъуна хъунаше дарна кегърыз вобна.

28 Мана, давла гозет гъааъа, дюгул'хъайни
къачахык' акар,
инсанаршини арайл гъеххе гъааъа хаинар.

29 Шавукаей ман вай-шиван? Шавукаей
алдабхъуний, шикаятбы?

Шавухъадэй дацІан ярабы? Шавунбыйей
улеббы эбан гяцІы?

30 Чахыр илѣгъас гивъыр сугъдооцанбы,

ивийкыр медни чахырбишике дадбы
гъаъанбы вобонбы.

31 Чахырыхъа илмакка: няхуІдыней манчин
чІаІран ранг,
няхуІдей ман джамей гываагва, няхуІдей
рагъаІтда илѣгъа.

32 АцІахъе, гойне ман хоче хьинне
ацІайкІванан,
гюрзайн хьинне загъаІр гьооле.

33 Манке мебынбишди едаршихъа
иляккасда,
вукІлейхъа хъичІодкурийн фыкырбы хъалес.

34 ВакІле гъу дерйагъни йыІкьней къаджес,
гамийни диракни вукІлел къайсынна
хьинне ацІахъес.

35 Гъу эгъесын: «Зас ыхыІйн, амма ыкІар
ацІахъа деш,
зы гетуна, гетуйд ацІахъа деш.
Зы никІыке айилмишхъайнкъаІ,
ненчене илѣгъасын чахыр тІабалягъас?»

Фасил 24

1 Писди инсанаршина пахылыывалла
гъимааъа,
манбишди ненкъук'джар акар ихъес
мийкан.

2 ЙыІкьын нягъаІкыйвал'бы манбишди
вукІлей водонбы,

мизеныб шавус вухъаейб баляа гъазирааъа.

³Идракука хав аляъан,
ацІааликва ман утІумехъен.

⁴Гозяр аІкІеликва гъар джура кыйматукани
батІрайни карбишиква гяцІяъа.

⁵Идракнана гуджука эйхъена;
шавухъаей аІкІел, манкъве такъат
гъеххаъан.

⁶ДявъаІ вуккэйканкъаІ, маслягъаІтбишиле
кІыры-гъиле:
шавухъабей хебба маслягъаІтчейр, мана
къамехъена.

⁷ВугънуцІни хылахъа идрак гыйхъаран деш,
шагъарни дарвазабишисана джамаъаІт
садыйнкъаІ,
манкъуссе гІалид аахъас аІхаІс деш.

⁸НягъаІкыйвалла гъазирааъанкъукІле
фитнакар ву эйгъен.

⁹ВугънуцІун аІмалбы бынагъобна,
гъаІясызыр инсанаршис хъаІлана ворна.

¹⁰Дагъамни йигъыл' йаІгъ акІанауна,
такъатыке касибна ворна.

¹¹АІджалыс вуккэйканбы къаттивхъанэйъэ,
гъабтІас гичІнанбыб гываадже?

¹²Гъу эгъесын: «Манчике шас хабар дешдий!»
Амма йикІбы ёхламиш ГъаъанкъукІле
къеджен,

йигъни ыІмырни КъаравуликІле гыргыда
ацІан:

Манкъве гъарункъус къаджийни ишбишис
аваакІуна пай хъивлес.

13 Йизда дих, итв охъне, ман югда эйхъен;
иттунни гынейн иттун дад йигъни бугъазей
ахвас.

14 АцІахъе, идракыд йигъни рыІгыс махуІд
иттуда ихъес,
агар васхъа идрак авайкыхъей, вахъад
къийхъийн водон.

15 Эй рычхандчий, муъминни хаас дюглебна
къаравулийвалла гымааъа,
мани хаа воохъенбы талан гымааъа.

16 Муъмин инсан йигІни йаІххъей
гыгъаІккарасда,
мер сугъоцасда, нягъаІкъна сачархырыйква,
балейхъа гихъас.

17 Йигъна душман хъиккёркІулуйна
шадвалла гымааъа,
хъачархырыйнаб шадвалла йикІеква
гымааъа.

18 Дешхъей ГІынишикІле къаджес, гыамыд
писинчис гыІсаб гъаъас,
йигъни душманыле Джуна хъаІлыб
алябтІас.

19 Зулумкараршилхъа хъаІл гымааъа,
нягъаІкъынбишдаб пахылуйвалла
гымааъа.

20 Наъас ву ивгъуей – писинчихъад
къийхъийн дешин,

нягъаІкъынбишда чирахыб кІябхъаІсда.

21 ГЫнишена гичІ гъеэъэ, дих,
паччагънаб гичІ гъеэъэ, хаинаршике акъаІна
хъихъе.

22 Наъас ву ивгъуей – манбишилхъа баляа
хабар дена хъавайлена,
няхуІбни балейхъа ГЫнишейий паччагъе
гябкІваъас вухъай манбишикІле
ацІахъес деш.

23 Гъайняя – идракананбишин медын
ивгъойнбы.

Диваныл' тарафкарыивалла гъавъуй писин
кародон,

24 шавае писинкъукІле югна ву эйгъе,
манкъулхъа миллетбише лаІънат къихеле,
насылбишер къегъещена.

25 Амма нягъаІкъынбишис джаза
гъооленбишис баракалла,
манбишилхъа маргъаІмат гявалес.

26 Хъодкуйн джаваб кІухъик гъаййни убайк'
акар.

27 Цебба магъаІлла абырейхъа абче,
йигъни джигайна, экнана иш къавдже,
гойне васын хав алеъэ.

28 Къоншийни гъаІкей нягъаІкъна
шагъадыивалла гымааъа,
йигъни гІале гъор мехъеджен.

29 Иммейгъе: «Манкъве зак' гъайин зынад
манкъук' гъаъасын,

манкъве къаджийни ишбишин аІваз
хъаляъасын!»

³⁰ Са зарбас зы кыгбыл’ни мул’куни,
башда дехъени эйсийни тІымылени багъни
яныйлений алгъааІ,

³¹ махуІд къаджы: гъар сура зазаан
басмышау,

гыргынанкъаІ ала аляды,
гъихыйаллан къаейн баругуд айидхъу.

³² Манчихъа зы югра иляккы, фыкыр
гъавъу,

къаджийнчике ыІбрат алятІу:

³³ сабара узанмишхъа къайсынэй, сабара
мург гъаъэй,

сабара хулеббы садчу гюъурей –

³⁴ валхъа къачагъ хъинне касибийвалла,
къулдур хъинне аІгътиядж хъавалес.

Фасил 25

¹ Гъайинбы Сулейманын караматнан
ивгъойнбы водонбы,

Ягъудийни паччагъ Хизкиейни инсанарше
са джигэйхъа сау,

одкІун гываджуйнбы.

² Сир гываджуна Пынишис шоІгъратука
ворна;

сир ашкар гъаъана паччагъыр шоІгъратука
ворна.

- ³ Аїршена ахтывалла, чїена кїоралла,
паччагыын йикї ацїахьес эйгьен деш.
- ⁴ Нукїрайке аликкыйбы акїанеъэ, —
устанни хыленче джам хьигьивчїес.
- ⁵ Паччагыке нягьаїкьна джураийнкьаї, —
аїдалатнана тахт утїумувхьес.
- ⁶ Паччагьни оїгийл уфтаныйвалла гьимааъа,
манкьус дїлесинбишди джарггэй илмойзар.
- ⁷ Вакїле ивгьуйей: «Агьалла илгьичїе» югда
ихьес,
амма са доюканкьуни оїгийл гьу даахьа
гьуй писда ихьес.
- ⁸ Кьаджийнбы диванылхьа гьаищес
телесмиш мехье,
гойне кьонше вас наш хьауей, гьу гьиджоне
гьаъас?
- ⁹ Йигьни ишин диван кьоншийква гьеъэ,
мерункьун сир ачмиш гьимааъа.
- ¹⁰ Йишон гьауей, кьайхьыйнбише гьуджар
тахсиркар гьаъас,
манке гьу гьыїрматыле кьаихьас.
- ¹¹ Вахтал' ивгьойн кал'мабы,
нукїрани кьабейни кїынягьаїни эчершик
акар.
- ¹² Кїыры-гяххьанкьус идраканкьуна
туїгьмат кїынягьаїна гьыргьы,
кїынягьаїна боюнбах вобна.
- ¹³ Бичинни вахтал' йизна серинийвалла
няхуїбей,

- ыІгътибарнана элчийр манкъуни сагъибыс
 махуІр ворна, шадвалла абайле.
- 14 Дешди пешкашбишда къаІрана гаф
 гъааъана,
 гёгъуй дешди гымыл’бишикий мыцък’ акар.
- 15 Сабырын гьуІкмударыр инямылхъа
 хъаляъа,
 иттунни гафын баркІуб эрмишааъа.
- 16 Итв авайкыей, ацІесын мейн охъне,
 гъеххеда одхъунийн гъаляъасын.
- 17 Достусхъа экІра-экІра гымайкІан,
 дешхъей мана вале ацІесда, – къаджес
 ыккыйканас деш.
- 18 Къоншийс гъораква шагдадийвалла
 гъавъуна,
 топпузик, турук’, экІни охук’ акар.
- 19 Дагъамни йигъыл’ иням дешинкъуке
 кумаг гозет гъайй,
 хъыІчийни силийкени, кІаани къеликени
 хайирык’ акар.
- 20 УцІурнанкъус маІънийбы гъауй мыкІани
 йигъыл’ тюлюбы хъаккищийк,
 содайлхъа сирка кІяийк акар.
- 21 Йигъна душман мыссырахъей, охъанасын
 гъиле,
 хъян ыкканхъей, илёгъасын хъян гъиле:
- 22 махуІб манкъуни вукІлелхъа гьу коз’
 сааъа,
 аІвазна вас ГЫнише пай гыввлес.

- 23 Алгъанчени мышын шаххъайкван
гёгъуйбы адайле,
быгътан гъагани инсанни мизен меб
хъагълакван иляакый гъеххаъа.
- 24 Хаани дахани вуттул' къалирхъуй,
алдэйхъванни хъунащейква са хаа
гудмишхъайле, югда водон.
- 25 Хъинехъа сустхъайни йикгес серынын
хъян няхугдэй,
акъагънани огълакйле хъабна шадна хабарыб
махугъобна.
- 26 Нягъагъкъни инсанни огъигйл гичгин
титрамишаъана муъмин,
алибкъылни былахык, хъыгъвчийни
чешмайк' акар.
- 27 Ацгыйле гъеххен итв одхъуний,
нейид джус тагърыф гъеххый югун
дешодон.
- 28 Напс гъиваджес дяхагъна инсан,
дагъылмишавыйни гъагъсар дешди
шагъарык' акар.

Фасил 26

- 1 Къыгълис йиз, бичиныс гёгъуйбы
идякгуйнбы хъинне,
вугънуцгусыб гъыгърмат аваакгъа дешда.
- 2 Шитгъ иняхъа-шахъа илгёохана хъинне,
бегъечулин хъабы абкгъыний хъинне,

- нягъаІкын къаргъышыд кІелидхын
ал’гъааІасын.
- ³ ЧуІмк’ балканык’, салбан аІмалейк’;
далыд вугънуцІни далбишик аваакІва.
- ⁴ ВугънуцІус вугънуцІын джаваб хъимеле,
дешхъей гъунар манкъук’ акар ихъес.
- ⁵ ВугънуцІус джаваб вугънуцІда хъиле,
манкъукІле вудж идракнана хъинне
къимеджеджен.
- ⁶ Шавае джун ишбы вугънуцІулхъа
тапширмиш гъаъа,
манкъве джун къелбы гядхы уцІур
цІыцІааъа.
- ⁷ КІаанкъуни къелбишин итойтуний
хъинне,
мисалбыд вугънуцІни гІале итойтананбы.
- ⁸ ВугънуцІ таІърыфламишай
сапІандэйхъа
гивхъыйни къаейк акар.
- ⁹ ПІиянна тиканни колек атІиркыный,
вугънуцІе мисалбы алляий са водон.
- ¹⁰ ВугънуцІарий гъар хъызаххына ишилхъа
алябатІана
йай-охука къаджы къаджына яраламиш
гъаъанкъук’ акар.
- ¹¹ НяхуІбей хваа чини гъалявъыйлхъа
сивийкІал,
махуІр вугънуцІур джуни сарсахыйвалил
илёйзар.

12 ВакІле вудже вудж идракнана гыІсаб
гъаѣана къаджынане?

Манкъуле гъеххеда вугънуцІуке хайир
водон.

13 Кыгъыле эйгъен: «ЙаІххъей асланод,
кучебишейд кар тІабаляѣа пелгъангод
ийкар!»

14 Рызайл акка ийкаран хьинне,
кыгъылир тюлей гъар суралхъа
иккийкІал.

15 Кыгъыле хъаттейлхъа хыл' гъодакке,
амма тІаляхъа гъийхъараѣа деш.

16 КыгъыликІле вудж, йигІни аКІеликва
йишон гъааѣанбишиле,
идракука къедже.

17 Мерункъуни къалмакъалэѣхъа аликкый,
кІырбишике хваан цІыцІавъий са водон.

18 Аджал ыккэѣкан
цІайыкван охбы айгъена бачІаІрий,

19 къонши алдамиш гъау,
гойне «зы зарафатний гъау» ву эйгъена
акаранбы вобонбы.

20 Осбы къатІуйнбы, цІайид кІядхъыІйн,
гъийбат гъааѣана дешда, къалмакъалыб
дешда.

21 Козеке – къуІмаалла, осбышике – цІа,
гъийбатнанкъуни гафыке – къалмакъал.

22 Гъийбат гъаѣанкъуна гаф шарбат хьинне
иттуба хъавайле,

кІораба джанэйхъа ивийшар.

23 НукІранын хъян гывойн сахсийн кІада
няхуІдей, махуІбыб къапни йикІеквана
иттуна миз вобна.

24 Югун деккананкъуна миз иттуба
воохъена,
амма йикІей гыІллебы ийкараъа.

25 Манкъуни къуІвнани сеселхъа иням
гъимаъа,
йикІей йигІыбле загъаІробна
ивийкарааъа.

26 Нифрат алдамиш гъаййква дюгул'
гъауейд,
инсанаршини оІгийл манкъуна
залымийвалла ашкарувхъесда.

27 Шавае къуй илвийкІвар, махъа вудж
къаихъас,
шавае къае хъоъоокка, манчик авхъар вудж
гихъас.

28 ГъоралайкІле вудже гъалакавъийнбы
къавджес вуккуйкананбы деш,
гъораквани къуІвнани мизен баля
гъаІзрааъа.

Фасил 27

1 Къийхъийни йигъыква оІгмиш мехъе,
манчин гъиджо адлес ыхъай вакІле ацІа
дешин.

- 2 Гъассыре гъу мерункъве оГмиш гъеъэдже,
гъу деш;
- йигъни мизен деш, мерункъуни мизен.
- 3 Къае йыКъба воохъена, къумуб сюбукба
дешобна,
амма вугънуцIун гъайбы манчилед
йыКъда эйхъенбы.
- 4 ХъаIлыхъаб раIгъым дешда, гыIрсыхъад —
сабыр;
пахылуйвални оIгийл гъащу илэйзаре?
- 5 Ашкарда аIйиб эйгъена,
кIитIоркIулни достуле югна ворна.
- 6 Ыккананкъве темизни йикIеква яра гъаъа,
душмане мед акъватIайваликва уба гъаъа.
- 7 АцIыйнкъве иттван гынейбыд гёкъаI,
мыссынкъус къапIыныд иттуда хъайле.
- 8 Ватан къалечуна инсан,
акваа къаледчу аливахуйни нахчирик' акар.
- 9 БатIрайни этран, вардукани гечуйн йикIес
леззет гъелен хъинне,
джанейнчени достуни маслягъаIтыныр
инсан шадаъана.
- 10 Гъам йигъын, гъамыб деккин достар кIел-
гъимивийхан,
дарейхъа гирхъуйнкъаI, чоджусхъа
гъимайкIан:
акъаIнани чоджуле кIанена къонши югна.
- 11 Идракука ихъе, дих, йизын йикIыд
шадэъэ,

манке зассе заква писба воохъенбишис
джаваб хъилес ахаІсын.

¹² АІкІелнана, баля къавджу, дюглехъена,
джегъилер меб, гъихъа хъигъебчІу, балейхъа
абакІва.

¹³ Мерункъус заминна илѣзурийнкъве,
тюлибы заминна хъеле,
махуІдын гиравуд мерункъуни хъунашеке
гийхъе.

¹⁴ СуІпука ахтыба къоншийс салам гъивой
абыр денани къаргъышыква барабарда
эйхъе.

¹⁵ Къалмакъал абаччена хъунаше
гымыл'нани йигъыл' гѣгъани гѣгъийк
акар.

¹⁶ Мыц авхъас дѣохъена хъинне,
зейтунын кыш хъахъа ахъас дехъен
хъинне,

манар уймишейъас ейхъе деш.

¹⁷ Йиван йива экІаъан,
инсан мебни инсанарше экІаъана.

¹⁸ Инджил кІябкІырийнкъве, манчина
мейваб оохъан,
джуни агъайс къуллух гъааъанкъве гыІрмат
къазанмишааъа.

¹⁹ Хъиней инсанын акъва няхуІдей къедже,
инсанни йикІеныр мана махуІр гъагва.

²⁰ АІджалыхъадый гъабтІуйнбишди
горханайхъад авцІуй дешин хъинне,

инсанни улеббишихъадыд авцІуй дешин.

²¹ НукІрайий кІынягъаІ цІайни кураней
ацІахъе,

инсан мер – мебынбишди эйгъени
эхтилетиква.

²² Шалтук дингэй гёотуйнкъаІ, капак
адкІын, биринз воохъе,
бачІаІрийвалла гымаа гёотуейб
бачІаІрийвалин капак джураъас ахаІс
деш.

²³ Сюринейн вакъаІбы сайыква ацІахъе,
нехирбишдир балейн эхве.

²⁴ АцІахъе: вар-девлет гъаІмашийс аахван
деш,
таджыд гъаІмаше деш деккиле духайлхъа
илгъечІен.

²⁵ ОкІ хъооххъуна, манчихъаб хъигъна
цІебна чуІвана аляале, сувабишей
марджбишил окІубы гёхуйнбы;

²⁶ ургубы – вас тюлибишис,
чепичер – чолуке гъаІкІ хъивлес,

²⁷ цІеъбы – вас, йигъни хизаныс хеббанана
итхъунус няк гъивлес,
хизаныб, къаравашарыб авцІу вухъес.

Фасил 28

¹ НягъаІкъна, хъигъна гегъехъана дехъаейр,
гъиху айкІанна,

гьаКIена мер сабырука аслан хьинне
илейзарна.

2 ОIлкайл восстание вухьайнкъаI, гьаIкимар
гейб хьоохье,

идракнана, иш вацIана гьаIким ыхьайнкъаI,
оIлка саламатда гываджес эйхьен.

3 Касибаршик зулум гьааъана гьаIким
экынбы гьодгьул ыккэйкани,
къытIвалла оокани шахъа гёгьуйк' акар.

4 Къанунбы кIелитхынийнбише
нягьаIкьынбы оIгмишааъа,
амма къанун гывадженбише манбишиква
мубаризе вуккэйква.

5 Залым инсанаршикIле адалат гьиджо
ыхьай дешин ацIа,
Пыниш тIабал' гьаъанбишикIле мед адалат
гьиджо ыхьай югда ацIан.

6 Камалука гудмишехьена касиб,
гьор гьаъани катхудайле югна ворна.

7 AIкIелнани духе къанунбы гывадженбы,
гьарамзадабишиква сарчийнкъве дек
хаджалатэйхъа арачче.

8 Хедданани гиравука ростовщике савъуна
девлет
са йигьыл' касибаршини балей ахванкъус
аахвас.

9 Шавусей къанунун эйгьен къайхьес
деккан,
манкъун дуъаIбыд хьртIынбы водонбы.

- 10 Шавае намусукан инсанар зулумни
йаІххылыхъа цыцааъа,
вудже алибкІурни къуейхъа мана вудж
къаихъас,
муъмин инсанаршис меб маргъаІматукана
ирс аахвас.
- 11 Катхудеэ вудж идраknана гыІсабаъа,
амма аІкІелнани касибе манкъун йикІ
няхуІдын ыхъай ашкар гъаъа.
- 12 Муъминаршини шадвалин гыргынбы
шадааъа,
нягъаІкъынбы ахты хъебхъайнкъаІ, инсанар
дюгул' воохъе.
- 13 Джун бынагъбы дюгул' гъайинкъве хайир
алятІас деш,
гардана алятІу, хыл' алябтІуна джазаке
къаттихъанас.
- 14 ГъаІмаше Гынишиле гичІ гъааъана
бахтиварорна,
залымын йикІнана мер балейхъа гихъас.
- 15 НягъаІкъна гъуІкумдар фагъыраршини
мей гъаІрай гъааъани асланык',
мыр гъааъани сёйик акар.
- 16 ГъуІкумдар гымаей аІкІел дена,
гъаманимаад вергибы гъеххехъе,
гъарамни къазынджыс нифрат гъаъани
гъуІкумдарна ыІмыр хылийба вухъес.
- 17 Гъащуйей эб кІявъийн гяцІы, нюкънейхъа
къаихъас мей бейкаarra ийкыреджен,

шаваджаб манкъус манзил гьимооледжен.

18 Гьалалра гудмишехьена гьалакхьес деш,
хьичЮдукурни йаІхьбишил ийкарна хабар
дена гьалакхьесда.

19 Гьашуе джуниторпахыл' ишлемиш эйхье,
манкъухьад гьаІмаше одхьанан кьык
ихьес,

къаІрани ниятбишди хьигьна ийкарна
охьанасын дена ахвас.

20 Иньямнана инсан хебни баракайква
эйхьена,

экІра катхуда ихьес ыкканна джаза дена
деш ахвана.

21 Тарафкарийвалла югна иш дешобна,
са лухма гынейни мей инсане бынагь
алябатІа.

22 ТІамаІькар катхуда ихьес телесмиш
эйхье,

амма хьигьна касибийвалла хьавалес вухьай
ацІа дешин.

23 ВакІле баракаллагь ву батІрайни инсанар
алдамиш гьааьани гафбишил алла деш,
гьагвани тахсирбишил алла эгьес.

24 «Манчей бынагь дешда» ву ивгьу,
декий ед соймиш гьаьана къачахаршина
гьанбаз ворна.

25 ТІамаІькар инсане къалмакъал абачче,
Гьынишилхьа гуянмиш эйхьена болвалей
гудмишехье.

- 26 Тек са джулхъа иням гъаъана
вугънуцІорна,
гъаІкыйкъатни йаІххын ийкарна
саламатра ахва.
- 27 Касибука битІал гъаъанкъукІле камвалла
вацІоохъена деш,
улеббы гядаханкъве мед джулхъа
къаргъышбы гъеххаъа.
- 28 НягъаІкынбы ахты хъебхъайнкъаІ,
инсанар дюгулѳохъе,
манбы гъалакебхъайнкъаІ, муъминар
гъеххоохъе.

Фасил 29

- 1 Нукъсанбы къайхы оІджелхъа эхъана,
хабар дена гъаІмашийс батмишхъесда.
- 2 Муъминар гуджейнанкъаІ, халкъ
шадехъен,
нягъаІкъна гъуІкумдарнанкъаІ, халкъ вай-
шиваней эйхъе.
- 3 Идрак ыккананкъве дек шадаъа,
къаІгъбабишиква ашна ыхъайнкъве
къазанмишаин хыленче къекка.
- 4 Паччагъе оІлка аІдалатука утІумаъа,
рушваткарарше мед ман дагъылмишаъан.
- 5 Къонши иттунни мизеква
алдамишаъанкъве,
мана ийкарни къелбишис тородон адачче.

- 6 Намус дешинкѳуна бынагъ джусда
 чIенкIюбна,
 хѳоркуна мер гейр шадехъена.
- 7 Хѳоркункѳве аIдалатука касиб
 кѳорамишаѳий йикIей гываадже,
 нягъаIкѳункѳус меб вацIавхъес вуккийкан
 деш.
- 8 ГъаIясызе шагъар кѳалмакѳалэй
 абачче,
 идраknанбише меб гыIрс аваkIанааѳа.
- 9 Идраknанкѳве вугънуцIука диваныл'
 гыIдджат ыккэйканкѳаI,
 вугънуцIна чешмишхъа лагъ адачче,
 сабийнбишед ахъаIнабы гъаѳа.
- 10 Эб kIяѳанбише муъмин инсаныле
 нифрат гъаѳа,
 темизнар гъалакаѳас ыккыйкан.
- 11 ВугънуцIункѳве джунни гыIрсус майдан
 гъеле,
 идраknанкѳве сабырука вудже вудж хыле
 гываадже.
- 12 ГъуIкумдаре гѳорбишилхъа kIыры-
 гъелехъей,
 манкѳус кѳуллух гъаѳанбыб
 нягъаIкѳынбишилхъа савkIалас.
- 13 Касибыхъадий истисмарчийхъад акаран
 джигабы водонбы:
 кѳоIнкѳунисана улеббешин ишыгъ
 Гъынишике водон.

14 Паччагье касибаршис диван аІдалатука
гьяахъей,
манкъуна тахт асырба асырна саламатба
аахвас.

15 ТуІбайнийий алихъараийн аКІел гьооле,
джулед алхъа къаледчийн кул'фат мед
едисда русвайвалла вобна.

16 НягьяІкынбы гуджнанани джигэй,
бынагъыб гуджнаба воохъена,
амма муъминаршиКІле манбишин
гьалакебхъай къаджесын.

17 Духайс тербие гыле, манке гъунар
динджира ихъес,
манкъуке вас йикІена шадвалла вухъес.

18 Пынишике идаагаршилхъа васибы
хьидадыйнкъаІ,
халкъыд йаІххыле къегъехъа,
къанун гываадженбы меб бахтиварар
вобонбы.

19 Къулус тек са мизеква тербие гылес
эйхъен деш,
башда ыхъаейр, кІыры-гылес деш.

20 ВаКІле мизес экІна инсан къаджынане?
Манкъуле гьеххеда вугънуцІуке хайир
водон.

21 КІыл'валике къул назбишиква
хаІр хъайин хайир гьелен деш.

22 ГыІрснанкъве къалмакъал абачче,
тюнтюнкъве писвал'бы гьеххаа.

- 23 Теккаббырийвалин инсан алчахаа, динджинкъве джус гыІрмат гьеххааа.
24 Сихнарийна гъанбаз вудж джуна душманорна:
манкьукІле сихнарийлхъа гъаан кьаргъышбы кыйхъенбы, амма диваныл' ацІан эйгъе деш.
25 Инсаныле хъаІйкъананкъве вудже вудж торейхъа арачче, Гынишилхъа инямнана мер архайнра эйхъе.
26 Хеббананбише гьукмударна маргъаІмат табал' гъааа, амма инсанылхъана маргъаІмат Гынише кыхооле.
27 Гьорбы гъаана муъмин инсанаршис хъаІлара, нягъаІкъынбишис муъмин инсанар хъаІлаба.

Фасил 30

- 1 Массаитаршени насылакени Якейни дех Агурун ивгьойнбы. Ини адаме ИтиэликІле, ИтиэликІлейий УхалыкІле иняхуІд ивгьу:
2 «ГъаІкІеба гьргынбишиле захъаб аІкІел кІыл'ба вобна, инсанаршина идракыб захъаб дешда,

- ³ идрак зас хаІр хъихъа деш,
Илягъийни ацІааликеб хабар дешда.
- ⁴ АІршелхъа илхъичІу, гичІуна гъашуне?
Шаване мыц хъахъа гъивааджу?
Тюлибишиква дерйагъ гъибкІырна
гъашуне?
- Шаване дюнйейни гъар суран сергъадбы
гидхъы?
- Гъиджон Манкъун до?
Манкъуни духайн до гъиджон?
Элбет, вакІле ацІан?
- ⁵ Пынишени гыргыни ивгъойнчихъад
аІнгал дешин, темизда водонбы;
Мана Манкълхъа иням гъаъанбишис
сангар водон.
- ⁶ Манкълуни ивгъойнчилхъа гъидджуд гъеххе
гъимаъа,
дешхъей – гъу гъеххайнбы ашкар гъаъас,
гыргынбишикІле йигъын гъорбы
ацІахъес.
- ⁷ Я Пыниш! Ваке къоІдле кар гъедхъа,
захъаб гъимаана ыІмыр вобхъей, манбы заке
къиймиш гъимаъа:
- ⁸ КъаІран, сайид гъоран кал’ма заке акъаІна
хъеъэ,
зы касибыр, катхудар гъимаъа,
зас гёохъани гынейна пай гёобку гъивле;
- ⁹ гъеххени девлетин азмыш гъау Пыниш
гъашуне ву иттегъес,

нейир водун хылеле адкын
касибхъайнкъаI,
сихбы гъаба гиргъыл, йизди Гынишин до
пич гьидяъас.

¹⁰ Агъайни оГгийл къулулхъа быГгътан
гъимаъа,
дешхъей манкъве гъайин къаргъыш валхъа
хъалес.

¹¹ Деккилхъа къаргъыш гъаанар эйхъена,
едир хъидийкын алхыш гьидяъанар
эйхъена.

¹² Тагърат гьидявъу, наджасике темиз девхъа,
джо темизинбы ву эйгъенбыб вобонбы.

¹³ Ахтывалейнче дагъахъа иляаканбыб
вобонбы,
теккаббырыква иляакасды мей улеббы
сугъоцаъанбыб вобонбы.

¹⁴ Силибы къылынджик акаранбы,
ченебы кIассабни чIикайк' акаранбы,
инсанаршини арайл касибар оохъанасынбы,
дюнейле фагъыраp тарг гъааъас
вуккананбыб вобонбы.

¹⁵ Залийхъар къоIйре йишорна,
„Хъале! Хъале!“ ву гъаIрай гъааъа.
Хъебылле кародон ненкедждад идяйцIен,
ёкъудъэсди караныд „ЧIаIв!“ ву эйгъен деш:

¹⁶ ГъабтIуйнбишин дюние, кул'фат дехъена
вухъун,
няхуIб джаб хъинекеб идяцIена някъв,

ненке джад чIаIв ву иттейгъен цIа!

17 Гъащуге деккихъа писди улуква илякка,
едир нишис джар гыIсаб гьидейъа,
дерабишейни хъаIнарше манкъун улерббы
хъыгъаъас,

къаджираршер мана гёдас.

18 Хъебни каран зы таъаIджуIбейхъа арачче,
ёкъудъэсын карыд зас башда эйхъе деш:

19 аIршел лыIкъна йаIхъ, ганзыл' хочена
йаIхъ,

дерйагъни йыIкъней гамийна йаIхъ,
адамийна ичийсхъана йаIхъ.

20 КъаIгъбайнаб йаIхъ иняхуIбна вобна:
ойхъанан, пIызар темиз гъаъанбы, гоине
эйгъен:

„Зы гьидджуд писин гъау деш“.

21 Хъебни каран дюнйейл зелзелебы адляъа,
ёкъудъэсинчис таб гъаъас ахаI деш:

22 Паччагъ ыхъайни къулуке,
гозет гьидяъа катхуда ыхъайни вугънуцIуке,
23 адамийс гъаркIынни аIйибнани хъунащеке,
ханымни джигайлхъа илгъийчIийни
къаравашике.

24 Дюнйейл ёкъуйре хурун игитейр вобонбы,
амма манбы аIкIелнанбишилеб аIкIелнанбы
вобонбы:

25 зют'харайбы – кIыл'ба гуджан
джамаъаIт,
сенийн маъаIш къыIл'на къедже;

- ²⁶ гандзбишин кыыҕебы – кҕыл’да такыатнан
джамабаҕт,
чисын хайбы мед гандзбишди йыҕкьней
аляба;
- ²⁷ цҕиттяршихъар паччагъ дешда,
амма санад джаргайква илейдаха;
- ²⁸ баҕник – патаҕхъбишиква итҕийкъан,
амма ханни сарайбишейд эйхъен.
- ²⁹ Хъебынкъухъаб – батҕрайна къаркыала,
ёкбуръэсынкъухъад – миджагын ийкырий:
- ³⁰ асланын, шейбишди паччагын,
нишис джаб йаҕхъ къалебачче деш,
- ³¹ вукҕлелна дадал, кына, кыошнани
гыйрна паччагъ.
- ³² Агар вугънуцҕыйвалин гъуджар гы ахты
хъаухъей,
нягъаҕкыынбы фыкырей водхъей,
кыонекиква гҕал’ садче,
- ³³ наъасву ивгъуей: няк гыобтулуйнкъаҕ,
хынял эйхъе;
хъушус ыхыҕйнкъаҕ, эб воохъе;
хъаҕл гыҕрсейхъа хъабыйнкъаҕ, дявбаҕ
воохъе».

Фасил 31

- ¹ Масаитаршини паччагъ Лемуэлис еде хаҕр
хъайин джуваббы.
- ² Гыиджон зы вакҕле эгъес, йизда дих?

Йизди заррайке ирхына дихвуне?

Йизди незирука, зияратбишилхъа
къайсырыйква гывуна дихвуне?

3 Йигъна гудж едаршис гымооле,
йигъын йаІхъбыд паччагъар гъалак
гъааъани едаршисхъа хъимеле.

4 Паччагъаршик деш, Лемуэл, чахыр
илёдгъий паччагъаршик деш авақІва,
ичгийлхъаб уймушебхъай гьуІкмудараршик
деш авақІва.

5 ИлёдгъуйнкъаІ, къайда-къанунбы
кІелийхан,
гъарыб-гъурбатыд аІдалатыке ихъаъа.

6 Ичги гъалак эйхъенкъус гыле,
чахырыд – йикІей уцІурнанкъус.

7 Илёдгъу касибийвалла кІел-гъивийхан,
джуна уцІур кІел-хъавалес деш.

8 Йишон гъаъас дяхаІнкъул’ алла йишонеъэ,
гъарыб-гъурбатын гьукьукьбы гозетеъэ.

9 АІдалат къорамиш гъаийни гъаІкІей
йишон гъеъэ,
фагъыр-фугъарайна метлеб быкырейъэ.

10 Хайирхагъ хъунаще няхуІрне тІабал’
гъейъас?

Мана якъутулер гыранра ворна.

11 Адамийн йикІ манкъыле архайнда эйхъе,
манкъыква хайир авайке, баракат гъехоохъе.

12 Манкъе манкъус, хъаІл деш, шадвалла
гъооле,

мана шадваллаб ыІмырни гьар йигъыл'
воохье.

13 Хъайнаб, казнаб, ненаджаб иш
манкъыни хулеббишикІле югба вацІа.

14 Мана алверни гамибишик акар,
акъаІнанчен рыцІкъ къабыл' гъаъа.

15 СуІпыс къелилхъа сигъейца,
адамийс, кул'фатбишис мичІейдын итхьун
гъаъа,

къаравашарше къавджесда иш гъаІзрааъа.

16 Джигайхъа илейка, гойнед илеще,
заІгъматука къазанмишаъу, тІымлен багъ
адачче.

17 ЙикъаІнука утІумда йыІкъ айтІыл эйхье,
хылеббишихъаб манкъыни хебна гудж
воохье.

18 Къедже, алвер югда вод ал'гъааІ,
манкъына чирагъыб суІпыс мей гёбхъан
воохье.

19 Хулеббыд манкъын ангазылхъа
цІыцІахье,
манкъыни тІубаршед тІыбычІ аликІараъа.

20 Гъарыб-гъурбатыс хыл' ачухда эйхье,
фагъыраршисыд хедын кумагъ гъаъа.

21 Йиз гёгъуйке хизаныс гичІ дешда,
хизаныхъад къуІман чІаІран тюлибы
водонбы.

22 Джесыд йидже хъайин тюлибы ийхъва,
казын чІаІран донбы аляъа.

23 Шагъарни дарвазабишисана манкъына
адамий ацІана,
мана джуні элни къаІсинбишиква гюѳур-
сугъоца.

24 Манкъе масса гылес донбы,
ханаѳанаршини таджираршис къуршагъбы
ийхъва.

25 Манкъыни гуджука гыІрмат гъехоохъе,
хъалесди йигъылер шадэйхъе.

26 Манкъыни гІаленче аІКеликвана гаф,
мизеле тербиейсда маслягъаІт хъигъоочІе.

27 Хаана иш лайикъука вуккейкана,
гъавагъийда йидже къык ойхъан деш.

28 Кул'фатбы сугъооцу манкъыс алхышбы
гъаѳа,

адамеййир мана алхышламиш гъейѳана.

29 «Доюкан едар гейб вобонбы,
амма вас тай вухъесынбы дешинбы».

30 Хъунащелхъа уймиш ыхъай гъородон,
батІраалаб авайКІанна, амма хъунащес
баракалла – ГІынишена гичІ джехъаб.

31 Мана миллетни гыІрматыс лайикъра,
манкъын ишбы, до шагъарни
дарвазабышисана таІѳрифыс лайикъда.